

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain sekä sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annettua lakia. Esityksen mukaan vanhuuseläkkeen alaikäraja muutettaisiin nykyisestä 65 vuodesta jatkossa henkilön työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan täyttämiseen. Ennen vuotta 1965 syntyneillä urheilijoilla vanhuuseläkkeen alaikäraja säilyisi kuitenkin nykyisessä 65 ikävuodessa. Vakuuttamisyläikäraja muutettaisiin samalla nykyisestä 43 vuodesta 65 vuoteen.

Vakuutusturvan toteutumisen turvaamiseksi vakuutusta tarjoavalle vakuutusyhtiölle säädettäisiin velvollisuus määräaikaan mennessä ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle, jos se ei aikosi enää jatkossa tarjota laissa tarkoitettua vakuutusta. Ilmoitusmenettely turvaisi lainsäätäjälle kohtuullisen ajan järjestää vakuutusturvan toimeenpano muulla tavoin, jos yksikään vakuutusyhtiö ei olisi halukas tarjoamaan lain mukaista vakuutusta. Lakiin lisättäisiin uusi säännös urheilijalain mukaisten korvausten ensisijaisuudesta sekä korvausten suhteesta muihin lakisääteisiin etuuksiin. Lisäksi lakia täsmennettäisiin muun muassa vakuuttamisvelvollisuutta ja tapaturmaeläkkeen maksamista koskien sekä siihen tehtäisiin joukko teknisiä muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annettua lakia. Esityksen mukaan maatalousyrittäjällä ei olisi oikeutta mainitun lain mukaiseen päivärahaan, jos hänellä olisi oikeus samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden perusteella saada maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista ansionmenetykskorvausta työtapaturman tai ammattitaudin perusteella.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016. Vanhuuseläkkeen alaikäraja koskeva muutos tulisi voimaan kuitenkin vasta 1 päivänä tammikuuta 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
1.1 Ammattiurheilijoiden sosiaaliturva.....	3
1.2 Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan korvaus sairauspäivärahan omavastuujalta.....	4
2 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI.....	4
2.1 Urheilijalaki.....	4
<i>Vakuuttaminen</i>	4
<i>Vakuutusturvan järjestäminen ja turvan toteuttaminen</i>	5
<i>Tapaturmaturva</i>	8
<i>Vanhuudenturva</i>	10
2.2 Mela-sairauspäivärahalaki.....	10
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	11
3.1 Urheilijalaki.....	11
3.2 Mela-sairauspäivärahalaki.....	13
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	13
4.1 Vaikutukset urheilijoiden ja urheilutyönantajien kannalta.....	13
4.2 Vaikutukset maatalousyrittäjien ja apurahansaajien kannalta.....	14
4.3 Vaikutukset toimeenpanoon.....	15
4.4 Taloudelliset vaikutukset.....	15
5 ESITYKSEN VALMISTELU.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	18
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	18
1.1 Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta.....	18
1.2 Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan korvaamisesta maatalousyrittäjille.....	22
2 VOIMAANTULO.....	22
LAKIEHDOTUKSET.....	23
1. Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta.....	23
2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	27
LIITE.....	28
RINNAKKAISTEKSTIT.....	28
1. Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta.....	28
2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	35

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

1.1 Ammattiurheilijoiden sosiaaliturva

Ammattiurheilijoilla on vuodesta 1995 alkaen ollut oma vakuutusperiaatteelle rakentuva yleistä tapaturma- ja työeläketurvaa rajoitetumpi sosiaaliturvajärjestelmä. Heinäkuun alusta 2000 lukien turvasta on säädetty lailla. Nykyinen laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta (276/2009; *urheilijalaki*) tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 2009. Laissa säädetään urheilijan tapaturma- ja vanhuudenturvasta. Vakuuttamiselle on laissa säädetty yläikäraja 43 vuotta ja ansioraja 11 060 euroa (vuoden 2016 tasossa). Jälkimmäisen avulla vakuutusturva pyritään ulottamaan ainoastaan ammattimaiseen urheilutoimintaan.

Urheilijan tapaturma- ja eläketurvan piiriin kuuluvia urheilijoita on kautta vakuutusturvan historian ollut hyvin vähän. Vakuutettujen urheilijoiden lukumäärä on viime vuosina vakiintunut noin 1000 urheilijaan. Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) antaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle kertomuksen vakuutusturvan toteutumisesta. TVK:n viimeisimmän 19.5.2015 päivätyn raportin mukaan vakuutettuja urheilijoita oli vuonna 2014 yhteensä 1184. Vuonna 2013 heitä oli yhteensä 1231. Valtaosa vakuutetuista urheilijoista on joukkueurheilijoita ja suurin osa näistä jääkiekkoilijoita. Jääkiekkoilijoita oli vakuutettuina vuonna 2014 yhteensä 708, jalkapalloilijoita 235, koripalloilijoita 96, pesäpalloilijoita 87 ja lentopalloilijoita 50. Yksilöurheilijoiden vakuuttaminen muutettiin vuoden 2009 lainuudistuksella vapaaehtoiseksi. Uudistuksen jälkeen yksilöurheilijoiden ottamat vakuutukset ovat vähentyneet. Vakuutettuja yksilöurheilijoita oli vuonna 2014 ainoastaan 8, kun heitä vielä vuonna 2008 oli vakuutettuina yhteensä 31.

Urheilun rahoituspohjan kapeus on keskeinen syy siihen, miksi urheilijoiden ansioperusteinen sosiaaliturva on erillisjärjestelmän kautta järjestetty yleistä tapaturma- ja työeläketurvaa suppeammaksi. Ammattiurheilussa on korkea tapaturmariski ja eräissä pitkälle ammatillistuneissa lajeissa on myös korkea ansiotaso. Nämä tekijät vaikuttavat erityisesti tapaturmavakuutuksen maksua nostavasti. Kustannukset, jotka urheilulle aiheutuisivat siitä, että yleinen tapaturmavakuutus- ja työeläkelainsäädäntö ulotettaisiin urheilijoihin, on aina arvioitu liian suuriksi urheilun taloudellisiin resursseihin nähden. Myös ammatillistumisen aste ja mahdollisuudet turvan kustantamiseen vaihtelevat poikkeuksellisen voimakkaasti urheilun sisällä eri lajien kesken.

Urheilijalain turvaamien etuuksien lisäksi urheilijat kuuluvat Kansaneläkelaitoksen maksamien etuuksien kuten sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisten etuuksien piiriin kuten muutkin henkilöt. Urheilijoilla on oikeus myös ei-ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan samoin edellytyksin kuin muillakin työmarkkinoille tulevilla henkilöillä. Urheilijat eivät sen sijaan kuulu ansiopäivärahan piiriin, koska he eivät osallistu työttömyysvakuutusmaksujen maksamiseen.

Urheilijoiden sosiaaliturvaa ja sen tasoa on vuosien varrella pyritty aktiivisesti kehittämään urheilun taloudellisten resurssien mahdollistamissa puitteissa. Muutokset ovat koskeneet lähinnä tapaturmaturvaa, koska urheilijoiden riski vammautua urheilutyössä on korostunut. Viimeksi urheilijoiden sosiaaliturvaa uudistettiin vuonna 2009, jolloin nykyinen urheilijalaki tuli voimaan. Tuolloin vakuutusjärjestelmään oli kustannussyistä tarpeen tehdä eräitä tarkistuksia, koska urheilun rajoituspohja ei kestänyt silloisen vakuutusturvan kustannuksia. Urheilijalakiin otettiin säännös vuosityöansion enimmäismäärästä sekä tehtiin eräitä rajoituksia kor-

vausaikoihin. Toisaalta vakuutusturvaan tehtiin samalla myös merkittäviä parannuksia. Urheilijalla on nyt myös oikeus kohtuulliseen toimeentuloon 65 vuoden ikään saakka, jos hän menettää urheiluvamman seurauksena pysyvästi kykynsä myös muuhun työhön kuin urheilutyöhön. Myös vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa nostettiin, vakuutusturvan kohdentumisessa olevia puutteita korjattiin, kuntoutumista uuteen ammattiin tehostettiin ja indeksijärjestelmä ulotettiin etuuksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 20 päivänä joulukuuta 2012 työryhmän ajalle 1.1.2013 — 30.11.2013, jonka tehtävänä oli paikantaa ammattuurheilijoiden sosiaaliturvassa olevat mahdolliset epäkohdat ja tehdä niitä koskevat tarvittavat muutosehdotukset. Työryhmä selvittikin laajalti urheilijoiden sosiaaliturvakysymyksiä. Työryhmässä laadittiin muun muassa selvitys yleisen tapaturma- ja työeläkevakuutuksen sekä urheilijalain mukaisen tapaturma- ja vanhuudenturvavakuutuksen välisiä eroavaisuuksia, toteuttamisen kustannuksia sekä vaikutuksia urheilijoiden sosiaaliturvaan, mikäli yleinen työeläke- ja tapaturmajärjestelmä ulotettaisiin koskemaan myös urheilijoita. Myös eräitä urheilijalain erityiskysymyksiä sekä mahdollisuuksia järjestää urheilijoiden vanhuudenturva vakuutuskassassa selvitettiin. Työryhmän kannanotot ja ehdotukset kirjattiin 12 päivänä joulukuuta 2013 julkaistuu raporttiin (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:41).

1.2 Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan korvaus sairauspäivärahan omavastuuajalta

Laissa sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle (118/1991; *Mela sairauspäivärahalaki*) säädetään MYEL -vakuutetun maatalousyrittäjän ja apurahansaajan oikeudesta saada korvaukseksi sairaudesta johtuvasta työkyvyttömyydestä päivärahaa (*Mela-sairauspäiväraha*) sairausvakuutuslain sairauspäivärahaa koskevan omavastuun ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen omavastuu-aika on yleensä sairastumispäivä ja seuraavat 9 arkipäivää.

Mela-sairauspäivärahaa suoritetaan työkyvyttömyyden ajalta sen alkamispäivää ja kolmea sitä seuraavaa päivää lukuun ottamatta jokaiselta viikonpäivältä enintään sairausvakuutuslaissa tarkoitetun omavastuun loppuun. Mela-sairauspäiväraha lasketaan MYEL-työtulosta. Korvauksen käsittelee ja maksaa hakemuksesta Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

Mikäli työkyvyttömyys jatkuu yli sairausvakuutuslain omavastuuajan, Mela-sairauspäiväraha päättyy ja Kansaneläkelaitos alkaa hakemuksesta maksaa sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa. Sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa maksetaan arkipäiviltä.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Urheilijalaki

Vakuuttaminen

Urheilijalain 1 §:ssä säädetään vakuuttamisvelvollisuudesta. Säännöksen mukaan, jos urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa vuodessa tai vuotta lyhyemmässä pelikaudessa vähintään 11 060 euroa (vuoden 2016 tasossa), urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutuksella urheilijalain mukainen turva tapaturman sekä vanhuuden varalta siihen asti, kun urheilija täyttää 43 vuotta. Vakuuttamisvelvollisuutta arvioitaessa otetaan huomioon kaikki samaa pelikautta tai vuotta koskevien sopimusten perusteella maksettavat palkat.

Lain 1 §:n nojalla vakuutetuiksi tulevat tyypillisimmin seuratyönantajan kanssa sopimuksen tehneet joukkueurheilijat. Säännöksen perusteella vakuutetuksi voi kuitenkin tulla myös muunkin kuin joukkuelajin urheilija, jos hän on tehnyt säännöksen edellytykset täyttävän sopimuksen urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön kanssa. Yksilöurheilijan osalta vakuuttaminen on vapaaehtoista ja siitä säädetään urheilijalain 15 §:ssä. Säännöksen mukaan, jos urheilija, jolla ei ole 1 §:ssä tarkoitettua sopimusta, saa pääasiallisesti Suomessa harjoittamastaan urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 1 §:ssä säädetyn ansiorajan verran, hänellä on oikeus saada itselleen urheilijalaissa tarkoitettu turva tapaturman ja vanhuuden varalta.

Urheilijan voi nykyään vakuuttaa urheilijalain mukaan 43 vuoden iän täyttämiseen saakka. Aiemmin, ennen vuoden 2009 uudistusta, ikäraja oli 38 vuotta. Hallituksen esityksen (HE 51/2000 vp) mukaan 38 vuoden ikä on vastannut sitä ajankohtaa, jolloin urheilijan aktiiviura yleensä päättyy. Ikärajan nostamista perusteltiin tuolloin vuoden 2009 uudistusta tehtäessä urheilu-urien pidentymisellä. Urheilu-urien pidentymisestä huolimatta, urheilu-urat ovat kuitenkin edelleen kiistatta muita työuria keskimäärin lyhytkestoisempia. Laissa säädettyjä korvauksen maksamista koskevia enimmäisaikoja ja vuosityöansiokattoja voidaan tämä huomioon ottaen pitää ymmärrettävinä. On kuitenkin yksittäisiä esimerkiksi joukkuelajien urheilijoita, jotka ovat ylittäneet laissa vakuuttamiselle säädetyn yläikärajan 43 vuotta, edelleen urheilevat ansiotarkoituksessa, ovat työsuhteessa ja saavat palkkaa normaalisti. Ei ole tarkoituksenmukaista, että heidän osaltaan työnantajalla ei ole enää vakuuttamisvelvollisuutta eikä urheilijalla näin olleen myöskään vakuutusturvaa. Vakuutusmaksujen näkökulmasta urheilijoilla on korkea tapaturmariski, johon myös urheilijan ikä vaikuttaa. Vakuuttamisen yläikärajan nostaminen tulisi huomioiduksi osana vakuutuksen hinnoittelua. Ammattiurheilijoiden sosiaaliturvatyöryhmä piti vakuuttamisyläikärajan nostamista tarkoituksenmukaisena ja ehdotti, että yläikärajaksi säädettäisiin urheilijalain mukaisen vanhuuseläkeiän täytyminen.

Urheilijalain 1 §:n nykyinen sanamuoto ansiorajan osalta on koettu epäselväksi sen suhteen tarkoitetaanko siinä ansioiden tarkastelua kalenterivuodessa vai vuoden pituisen ajanjakson aikana. Asialla on merkitystä erityisesti niissä joukkueurheilulajeissa, joissa pelikausi poikkeaa kalenterivuodesta. Näitä ovat jääkiekko (pelikausi on 1.5. — 30.4.), koripallo (pelikausi 1.7. — 30.6.), lentopallo (pelikausi 1.7. — 30.6.) ja pesäpallo (pelikausi 1.10. — 30.9.). Jalapallon pelikausi sen sijaan on kalenterivuosi (1.1. — 31.12.). Vakuutuskausi on kaikissa lajeissa vuoden pituinen ajanjakso.

Urheilijalain 1 §:n vakuuttamissäännöksen tarkoituksena on joukkueurheilijan osalta ollut, että ansioita tarkastellaan pelikaudessa. Urheilijalla voi olla saman pelikauden aikana useampia sopimuksia, jolloin tarkastelun kohteena ovat kaikki sopimukset ja niiden mukaiset palkat. Koska pelikausi on kaikissa joukkuelajeissa vuoden pituinen, ansioiden tarkastelujakso on näin vuoden pituinen ajanjakso. Muilla kuin joukkuelajien urheilijoilla, tarkastelujakso on vuoden pituinen muu ajanjakso.

Vakuutusturvan järjestäminen ja turvan toteuttaminen

Urheilijan tapaturma- ja vanhuudenturva on koko järjestelmän historian ajan järjestetty vakuutuksin yksityisistä vakuutusyhtiöistä. Nykyisen urheilijalain mukaan tapaturmaturva järjestetään vakuutuksella, jonka voi myöntää vakuutusyhtiö, jolla on vakuutusyhtiölain (521/2008) ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) mukaan oikeus myöntää Suomessa vakuutusluokista annetun lain (526/2008; *vakuutusluokkalaki*) 2 §:ssä tarkoitetun vahinkovakuutusluokan 1 mukaisia vakuutuksia. Vakuutusluokkalain 2 §:n 1 momentin mukaan vahinkovakuutusluokkaan 1 ”Tapaturmat”, sisältyvät kiinteät rahalliset etuudet, vahingonkorvauksen luonteiset etuudet sekä näiden yhdistelmät ja matkustajille aiheutuneet vammat. Vakuutus-

HE 152/2015 vp

luokkaan 1 sisältyvät myös työtapaturmat ja ammattitaudit. Lain perusteluiden (HE 13/2008 vp) mukaan myös urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa säädetty tapaturmavakuutus kuuluu tähän luokkaan.

Urheilijalain mukainen vanhuudenturva puolestaan järjestetään vakuutuksella, jonka voi myöntää vakuutusyhtiö, jolla on vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan oikeus myöntää Suomessa vakuutusluokkalain 13 §:ssä tarkoitetun henkivakuutusluokan 1 mukaisia vakuutuksia. Henkivakuutusluokkaan 1 kuuluvat muun muassa eläkevakuutukset.

Tapaturmavakuutuslain (608/1948) 31 §:n 1 momentin mukaan työtapaturmavakuutusta harjoittava vakuutuslaitos ei voi kieltäytyä antamasta ja pitämästä voimassa siltä haettua tapaturmavakuutuslain mukaista vakuutusta. Uudessa vuoden 2016 alussa voimaantulleessa työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) tästä niin sanotusta sopimuspakosta säädetään pakollista vakuutusta koskien lain 157 §:ssä ja yrittäjän vapaaehtoisista työajan vakuutusta koskien lain 191 §:ssä. Sopimuspakosta säädetään myös työntekijän eläkelain (395/2006) 143 §:ssä ja yrittäjän eläkelain (1272/2006) 111 §:ssä. Urheilijalaissa ei ole säännöstä sopimuspakosta. Säännöstä ei ollut myöskään nykyistä urheilijalakeja edeltäneessä urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (575/2000).

Sopimuspakko on vakuutusosalalla perinteisesti koskenut lakisääteisiä vakuutuksia kuten esimerkiksi lakisääteistä eläke- ja tapaturmavakuutusta sekä liikenne- ja potilasvakuutusta. Sopimuspakkoa on lähtökohtaisesti pidetty vastapainona vakuutuksenottajille asetetulle vakuutamisvelvollisuudelle. Sopimuspakko tarkoittaa käytännössä, että vakuutusyhtiö ei voi valita kenelle se vakuutuksen myöntää vaan vakuutus on myönnettävä sitä hakevalle.

Urheilijoiden vakuutusturvan toimeenpanoa hoiti käytännössä varsin pitkään yksi muun muassa työtapaturmavakuutusta ja yksityistä eläkevakuutusta harjoittava vakuutusyhtiöryhmä. Syynä vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden vähäiseen kiinnostukseen urheilijavakuutusta kohtaan on pidetty järjestelmän erityispiirteitä sekä erityisesti tapaturmaturvaan liittyvää riskin arvioinnin ongelmallisuutta, vakuutuspuheen vähäisyyttä sekä urheilun taloudelliseen kantokykyyneen liittyviä epävarmuustekijöitä. Käytännössä markkinoilta puuttui pitkään kokonaan hintakilpailu. Vuonna 2009 järjestelmää uudistettiin tavalla, joka paransi vahinkovakuutusyhtiöiden mahdollisuuksia hinnoitella vakuutus riskivastaavasti. Uudistus houkuttikin markkinoille uusia toimijoita ja vakuutusyhtiöiden määrä kaksinkertaistui. Positiivisen alun jälkeen uusia toimijoita markkinoille ei kuitenkaan enää ole tullut. Urheilijalain mukaista vakuutusta tarjoaa tällä hetkellä ainoastaan kaksi vahinkovakuutusyhtiötä ja kaksi henkivakuutusyhtiötä.

Urheilijan lakisääteinen turva voi käytännössä jäädä toteutumatta, jos vakuutustoimintaa harjoittavat ja vakuutuksia tarjoavat yhtiöt eivät jostain syystä jatkossa enää haluaisi tarjota urheilijalain mukaisia vakuutuksia lainkaan tai rajoittaisivat tarjonnan koskemaan vain joitakin urheilijaryhmiä eikä markkinoille vastaavasti olisi tulossa uusia urheilijalain mukaista vakuutus-toimintaa harjoittavia ja vakuutusta tarjoavia vakuutusyhtiöitä.

Urheilijalain uudistamisen yhteydessä vuonna 2009 sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnitti tilanteeseen huomiota ja totesi mietinnössään (StVM 7/2009 vp), että ”lakiehdotuksen sisältämän pakollisen sosiaaliturvan toteutuminen on kaikissa tilanteissa varmistettava. Urheilijoiden tapaturma- ja eläketurva voi jäädä kokonaan toteutumatta, jos järjestelmän vapaaehtoisia toimenpanijoita ei markkinoilla ole. Sosiaali- ja terveysministeriön onkin syytä pikaisesti arvioida, tarvitaanko urheilijoiden turvan toteutumisen varmistamiseksi uutta vakuutusyhtiöitä koskevaa sääntelyä. Arvion perusteella tulee valmistella mahdolliset säädösmuutosehdotukset eduskunnalle annettaviksi”.

Valiokunta edellytti mietinnössään pakollisen urheilijavakuutuksen toteutumisen turvaamista, mutta ei ottanut kantaa siihen, millä keinoin tämä toteutettaisiin. Tällä hetkellä Finanssialan Keskusliitto (FK) ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat sopineet, että FK ilmoittaa ministeriölle riittävän hyvissä ajoin ennen uusien pelikausien alkamista, mikäli näyttäisi siltä, ettei markkinoilla olisi jatkossa enää riittävästi vakuutusentarjoajia. Menettely mahdollistaa, että lainsäätäjälle jää kohtuullinen aika järjestää turvan toimeenpano muulla tavoin. Sopimusperusteista ilmoituskäytäntöä ei kuitenkaan voida pitää tarkoituksenmukaisena takeena lakisääteisen sosiaaliturvan toteutumiselle.

Käytännössä uhka turvan toteutumattomuudesta koskee lähinnä tapaturmaturvaa, koska urheilijalain mukainen vanhuudenturva voidaan tarjota lähinnä samansisältöisenä kuin muut yksityiset eläkevakuutukset, mikäli henkivakuutusyhtiöt ovat valmiita sellaisia myöntämään. Jos henkivakuutusyhtiöiden tietojärjestelmissä ei ilman muutoksia pystytä käsittelemään pienelle vakuutettujen joukolla myönnettäviä vakuutuksia, toiminta ei liene henkivakuutusyhtiöille enää kannattavaa. Käytännössä urheilijoiden vanhuudenturva on järjestetty vakuutuksella, joka on otettu vahinkovakuutusyhtiön kanssa yhteistyötä tekevstä henkivakuutusyhtiöstä.

Ammattiurheilijoiden sosiaaliturvatyöryhmä selvitti keinoja, jolla turvan toteutuminen voitaisiin jatkossa turvata. Mikäli sopimuspakko tapaturmaturvan toteutumisen varmistamiseksi kytkettäisiin lakisääteistä työtapaturmavakuutusta harjoittaviin vahinkovakuutusyhtiöihin, pakottaisi se käytännössä kaikki työtapaturmavakuutusta tällä hetkellä harjoittavat vahinkovakuutusyhtiöt harjoittamaan myös urheilijavakuuttamista. Tästä puolestaan seuraisi, että kaikilla yhtiöillä tulisi olla urheilijavakuutusta koskien muun muassa riskilaskelmat, ehdot, tariffit, tietojärjestelmät sekä henkilöstön osaaminen vakuutusturvan toimeenpanoon liittyen, vaikka markkinat ovat marginaaliset eli vakuutettuja urheilijoita ja vakuutuksia on hyvin vähän. Etenkin niiden vakuutusyhtiöiden osalta, jotka tällä hetkellä eivät harjoita urheiluvakuutus-toimintaa, edellä tarkoitettulla tavalla toteutetussa sääntelyssä ei olisi enää kysymys pelkästä sopimuspakosta vaan velvoitteesta ryhtyä harjoittamaan tiettyä vakuutustoimintaa tässä tapauksessa urheilijavakuutusta. Vapailla markkinoilla toimivia yksityisiä vakuutusyhtiöitä ei voida lainsäädännöllä pakottaa harjoittamaan tiettyä vakuutustoimintaa, vaikka vakuutusyhtiön toimilupa mahdollistaisikin kyseisen vakuutustoiminnan harjoittamiseen Suomessa. Tällainen sääntely olisi myös todennäköisesti ristiriidassa EU-oikeuden kanssa. Vahinkovakuutusdirektiivien keskeinen tavoite kun on mahdollistaa mahdollisimman vapaa palvelujen tarjonta.

Mikäli sopimuspakko sidottaisiin vakuutusyhtiöihin, jotka ovat vapaaehtoisesti hakeutuneet markkinoille eli jo tarjoavat vakuutuksia, uhkana voisi olla, että sopimuspakkosääntely ajaisi ne markkinoilta eikä sääntely houkuttaisi markkinoille uusia toimijoita. Ongelmallista urheilijavakuutuksen osalta on markkinoiden pienuus toisin kuin esimerkiksi lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa, jossa markkinat ovat suuret ja halukkaita vakuutusentarjoajia on moninkertainen määrä.

Sosiaaliturvatyöryhmä ei pitänyt tarkoituksenmukaisena säätää sopimuspakosta siihen liittyvien edellä kuvattujen ongelmien vuoksi. Sen sijaan työryhmä ehdotti nykyisen ilmoituskäytännön siirtämistä lakiin. Tämä ei poista perusongelmaa eli riskiä siitä, ettei markkinoilla ole halukkaita vakuutustoiminnan harjoittajia ja näin vakuutusentarjoajia, mutta kuitenkin varmistaisi sen, että lainsäätäjä saisi markkinatilanteesta hyvissä ajoin tiedon ja sillä olisi tarvittaessa mahdollisuus ryhtyä lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin urheilijoiden turvan toteutumisen turvaamiseksi muilla tavoin.

Tapaturmaturva

Tapaturman johdosta urheilijalle maksetaan pääosin samoja etuuksia kuin mitä yleisen tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaan maksetaan muille työntekijöille ja yrittäjille. Tapaturmavakuutuslainsäädännöstä poiketen urheilijalaissa on kuitenkin kustannussyistä korvauksen maksamista koskevia määräaikoja sekä säädetty vuosityöansion enimmäismäärästä. Urheilijalain perusteella ei myöskään makseta ansionmenetyskorvausta ensimmäisen vuoden ajalta tapaturmasta eli niin sanottua päivärahaa vaan urheilija kuuluu tältä osin sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan piiriin.

Urheilijalain 4 §:n 1 momentin nojalla tapaturmaeläkettä maksetaan urheilukyvyttömyyden johdosta kolmessa tilanteessa: 1) hoidon ajalta, 2) kuntoutustoimenpiteisiin osallistumisen ajalta ja 3) kuntoutuksen päätyttyä. Pykälän 2 momentin mukaan tapaturmaeläkettä maksetaan 1 momentin perusteella yhteensä 5 vuoden ajalta sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täytyttyä.

Urheilijalain 6 §:ssä säädetään tapaturmaeläkkeen maksamisesta pysyvän työkyvyttömyyden ajalta. Pykälän 1 momentin mukaan tapaturmaeläkettä maksetaan, jos urheilija on urheilutyössä sattuneen tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden johdosta tullut urheilijalaissa tarkoitettulla tavalla pysyvästi kykenemättömäksi jatkamaan urheilemistä ja hänen kykynsä ansiotulojen hankkimiseen muulla työllä on pysyvästi heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla arvioituna suhteessa urheilijalain mukaan pysyvän työkyvyttömyyden perusteena käytettävään vuosityöansioon, joka on 34 560 euroa (vuonna 2016). Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon urheilijan jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota hänen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös urheilijan koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Pykälän 4 momentin mukaan myös pysyvän työkyvyttömyyden perusteella tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymisestä. Pysyvän työkyvyttömyyden perusteella tapaturmaeläkettä maksetaan enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 65 vuotta.

Nykyistä urheilijalakia edeltäneessä urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa tapaturmaeläke ja sen saamisen edellytykset määräytyivät suoraan tapaturmavakuutuslain säännösten mukaan. Tapaturmavakuutuslain päivärahaa koskevat säännökset oli laissa rajattu nimenomaisesti soveltamisalan ulkopuolelle. Nykyisessä urheilijalaissa tapaturmaeläkkeistä säädetään urheilijalaissa ja niiden maksaminen on lain 4 §:n 2 momentissa ja 6 §:n 4 momentissa kytketty sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymiseen. Tästä kytköksestä johtuen tapaturmaeläkettä voisi kuitenkin joissakin tilanteissa tulla maksettavaksi jo niin sanotulla päiverahakaudella eli aikaisemmin kuin vasta vuoden kuluttua tapaturmasta johtuen sairausvakuutuslain sairauspäivärahan enimmäisaikaa koskevista säännöksistä. Sairausvakuutuslain mukaan sairauspäivärahan enimmäisaika täyttyy sen kalenterikuukauden lopussa, jota seuraavan kuukauden aikana sairauspäivärahapäivien määrä nousisi 300 arkipäivään. Enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki sairausrahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta sellaisen työkyvyttömyyden alkamisesta, johon sovelletaan sairastumispäivän ja sitä välittömästi seuraavan yhdeksän arkipäivän muodostamaa omavastuu-aikaa. Aikaisempia päivärahapäiviä ei kuitenkaan oteta huomioon, jos henkilö on edellisen työkyvyttömyyden päättymisen jälkeen ollut työkykyinen vähintään vuoden ajan.

Urheilijalain mukaisten tapaturmaeläkkeiden maksamisen kytkeminen sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymiseen voi kuitenkin tällä hetkellä 4 §:n 2 momentin ja 6 §:n 4 momentin sanamuodon mukaan johtaa siihen, että vakuutetulle urheilijalle, joka sinänsä täyttäisi urheilijalaissa säädetty edellytykset tapaturmaeläkkeen maksami-

selle, ei kuitenkaan voitaisi maksaa tapaturmaeläkettä lainkaan, jos sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisaika ei hänen kohdallaan jostain syystä olisi täyttynyt.

Enimmäisajan täyttymättä jääminen voi tyypillisimmin johtua siitä, ettei urheilijaa voida pitää sairausvakuutuslain säännösten mukaan työkyvyttömänä lainkaan tai riittävän pitkään eli enimmäisajan täyttymiseen saakka. Urheilija saattaa jäädä ilman sairauspäivärahaa myös tilanteessa, jossa vaadittu työedellytys ei ole täyttynyt, mutta urheilija ei kuitenkaan ole ollut yhdenjaksoisesti riittävän pitkään työkyvytön (55 päivää). Jos urheilija, joilla on urheilutyön ohella niin sanottu siviilityö, tulee urheilutyössä sattuneen tapaturman johdosta kykenemättömäksi harjoittamaan ainoastaan urheilutyötä, hänelle ei välttämättä makseta sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, jos siviilityö katsotaan päätyöksi ja urheilija katsotaan tähän työhön työkykyiseksi. Edellä kuvattu tilanne syntyy käytännössä lähinnä niissä vähemmän ammatillistuneissa lajeissa, joissa urheilijoilla on urheilutyön ohella toinen työ ja tilanne koskisi lähinnä urheilukyvyttömyyden aiheuttaneita vammautumisia sillä, jos urheilija vammautuisi urheilutyössä siten, että hänet katsottaisiin urheilijalain mukaisesti työkyvyttömäksi myös muuhun kuin urheilutyöhön, täyttäisi urheilija todennäköisesti myös sairausvakuutuslain mukaisen työkyvyttömyyskäsitteen. Tällöinkin saattaisi kuitenkin syntyä tilanne, että urheilija ei koko enimmäisaikaa olisi myös siviilityöhön työkyvytön, jolloin enimmäisaika ei täytyisi. Tilanteet, joissa urheilijan sairausvakuutuslain mukainen sairauspäivärahan enimmäisaika ei täyty, ovat tietyvästi toistaiseksi olleet harvinaisia, mutta toteutuessaan johtaisivat kuitenkin lopputulokseen, jota ei voida pitää lain tarkoituksen mukaisena.

Ne sosiaaliturvatyöryhmän raportissa mainitut tilanteet, joissa urheilijan sairauspäivärahan enimmäisaika ei täytyisi siksi, että urheilijan ei katsottaisi kuuluvan sairausvakuutuslain soveltamisalaan, ovat jatkossa harvinaisempia johtuen asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettuun lakiin (1573/1993; *soveltamisalalaki*) ja sen 3 a §:n 2 momentin 4 kohtaan tehdyistä muutoksista (1196/2013; HE 198/2013), jotka tulivat voimaan vuoden 2014 alusta. Soveltamisalalain lähtökohta on, että sosiaaliturvalainsäädäntöä sovelletaan Suomessa vakinaisesti asuvaan henkilöön, jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja joka jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee täällä. Lain 3 a §:n 1 momentin mukaan sosiaaliturvalainsäädäntöä sovelletaan myös Suomeen muuttavaan henkilöön jo maahan tulosta alkaen, jos henkilön hänen olosuhteensa kokonaisuudessaan huomioon ottaen katsotaan muuttavan Suomeen vakinaisesti asumaan. Pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan Suomeen muuttavan henkilön asumisen vakinaisuutta osoittavana seikkana otetaan huomioon, että henkilöllä on työsopimus tai muu siihen rinnastettava sopimus Suomessa tehtävää työtä varten tai hänelle on myönnetty ulkomaalaislain (301/2004) 3 §:n 26 kohdassa tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti. Lain 3 a §:n 2 momentin 4 kohta edellytti aikaisemmin vaatimuksen työsopimuksen kahden vuoden kestoja, josta siis vuoden 2014 lainmuutoksella luovuttiin. Soveltamisalalain asumista koskeva määrittely perustuu kuitenkin jatkossakin aina kokonaisarvioon eli pelkkä työsopimus ei välttämättä osoita Suomessa asumista.

Ammattuurheilijoiden sosiaaliturvatyöryhmä ehdotti urheilijalain sanamuotoa täsmennettäväksi siten, että urheilijalle voitaisiin myöntää urheilijalain mukainen tapaturmaeläke muiden edellytysten täytyessä myös niissä tilanteissa, joissa sairausvakuutuslain mukainen sairauspäivärahan enimmäisaika ei jostain syystä täyty.

Voimassa olevassa urheilijalaissa ei ole säännöstä urheilijalain mukaisten korvausten ensisijaisuudesta. Ensisijaisuus tarkoittaa, ettei muun lain mukainen etuus vähennä ensisijaista etuutta. Se, miten muun lain mukainen etuus käyttäytyy suhteessa ensisijaiseen etuuteen, säädetään yleensä toissijaisissa etuuslaeissa. Urheilijalain mukaisista korvauksista ei säädetä tällä hetkellä muualla sosiaalivakuutuslaeissa kuin sairausvakuutuslain 11 luvun 10 §:ssä, joka koskee eläkkeen vaikutusta vanhempainpäivärahan määrään sekä 12 luvun 2 §:ssä, joka kos-

kee sairauspäivärahan yhteensovittua. Näissä säännöksissä urheilijalain mukaisia korvauksia kohdellaan kuten työtaturmakorvauksia. Toisaalta esimerkiksi vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 9 §:ssä, joka koskee eläkettä saavan oikeutta hoitotukeen, ei ole urheilijalain mukaista tapaturmaeläkettä hoitotukeen oikeuttavana eläke-etuutena mainittu lainkaan. Sairausvakuutuslain säännösten mukainen lähestymistapa on luonteva, koska urheilijalain mukaiset korvaukset ovat perusluonteeltaan hyvin samankaltaisia kuin työtaturmakorvaukset. Urheilijalaissa korvausaikoja on eräiltä osin ajallisesti rajattu ja eläkkeistä säädetään erikseen, mutta muutoin korvaukset määräytyvät noudattaen mitä työtaturma- ja ammattitautilaissa kyseisestä etuudesta säädetään. Edellä kerrottu huomioden onkin oletettavaa, että käytännössä urheilijalain mukaiset korvaukset on jo tällä hetkellä rinnastettu työtaturmakorvauksiin etuutta määrättäessä niissä etuusjärjestelmissä, joissa urheilua ei ole ylipäänsä suljettu soveltamisalan ulkopuolelle. Sosiaaliturvatyöryhmässä sovittujen muutosten ohella urheilijalakiin olisi kuitenkin samalla selvyuden vuoksi tarkoituksenmukaista lisätä nimenomainen säännös urheilijalain mukaisten korvausten ensisijaisuudesta ja korvausten suhteesta muihin etuuksiin. Korvaukset rinnastettaisiin muun lain mukaista etuutta määrättäessä lähtökohtaisesti työtaturmakorvauksiin. Käytännön soveltamistilanteisiin jäisi kuitenkin väistämättä jonkin verran tulkintatilanteita esimerkiksi sen suhteen miten urheilukyvyttömyyden perusteella maksettava tapaturmaeläke suhteutuu muun lain mukaiseen etuuteen. Ehdotettavalla säännöksellä ei olisi käytännössä tarkoitus muuttaa urheilijalain mukaisten korvausten asemaa suhteessa muihin etuuksiin eikä ulottaa urheilijalain mukaisen korvausten vaikutusta sellaisiin etuusjärjestelmiin, joiden soveltamisalasta urheilu on suljettu pois.

Vanhuudenturva

Urheilijan vanhuudenturvavakuutuksesta voidaan maksaa etuutena vanhuuseläkettä, kun urheilija on täyttänyt 65 vuotta. Urheilijan vanhuudenturva on maksuperusteinen vakuutus eli eläkkeen määrä perustuu vakuutusmaksuista ja tuotoista kertyneisiin varoihin vähennettynä hoitokuluilla. Vakuutusmaksun määrä on säädetty urheilijalaissa ja se on 4,5 prosenttia palkasta tai sovitusta vuosityöansioista.

Urheilijalain mukaista vanhuuseläkettä ei voi tällä hetkellä saada samaan aikaan muun työeläkkeen kanssa, jos henkilö jää esimerkiksi työntekijän eläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle 63-vuotiaana. Osana sosiaaliturvatyöryhmän työtä selvitetiinkin urheilijalain mukaisen vanhuuseläkeiän sitomista työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajaan tai vanhuuseläkkeelle jäämiseen. Jos urheilijalain mukainen vanhuuseläkeikä sidottaisiin vanhuuseläkkeelle jäämiseen, se voisi kannustaa urheilijaa jäämään työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle mahdollisimman pian eläkkeen alaikärajan täytyessä. Sen sijaan, jos urheilija voisi saada urheilijalain mukaisen vanhuuseläkkeen työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan täytyessä riippumatta siitä jääkö hän työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle, edellä mainittua työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle jäämiseen kannustavaa vaikutusta ei syntyisi. Työryhmä päätyi ehdottamaan, että urheilijalain mukaisen vanhuuseläkkeen alkaminen sidottaisiin työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajaan.

2.2 Mela-sairauspäivärahalaki

Vuoden 2015 loppuun asti voimassa olleen Mela-sairauspäivärahalain 4 §:n mukaan maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla ei ole oikeutta päivärahaan, jos hänellä on saman työkyvyttömyyden johdosta oikeus saada maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981), tapaturmavakuutuslain (608/1948), liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948), sotilastapaturmalain (1211/1990) tai jonkun muun lain nojalla sellaista korvausta, jonka suuruutta määrättäessä otetaan huomioon maatalousyrittäjätoiminnasta saadut ansiot.

HE 152/2015 vp

Lain 4 §:n säännös muuttui vuoden 2016 alusta ainoastaan siten, että säännökseen päivittyi tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakien tilalle 1.1.2016 voimaan tulleet uudet lait eli maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki (873/2015) ja työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015).

Lain 4 §:n säännöstä on vakiintuneesti tulkittu siten, että maatalousyrittäjällä ja apurahansaa-jalla ei ole oikeutta Mela-sairauspäivärahaan, jos hän on saanut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisesta pakollisesta vakuutuksesta ansionmenetykskorvausta samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden johdosta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisista vapaaehtoisista vakuutuksista maksettavia korvauksia ei ole otettu huomioon. Tulkinta on ollut yhdenmukainen sairausvakuutuslain 12 luvun 2 §:n säännöksen tulkinnan kanssa. Sen mukaan, jos vakuutetulla on oikeus saada korvausta samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain kuin sairausvakuutuslain nojalla, tämä etuus vähennetään hänelle maksettavasta sairauspäivä-rahasta, jollei muualla toisin säädetä.

Vuoden 2015 alusta sairausvakuutuslain 12 luvun 2 §:n säännöstä kuitenkin muutettiin siten, että siinä nimenomaisesti todetaan, että sairauspäivärahasta vähennetään samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus. Muutoksen johdosta sairausvakuutuslain mukaisesta sairauspäivärahasta on vuoden 2015 alusta alkaen vähennetty myös tapaturmavakuutuslain 57 §:n momentin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n säännösten tarkoittamien vapaaehtoisten työajan vakuutusten mukaiset ansionmenetykskorvaukset. Mainittujen lakien mukaisten vapaaehtoisten vapaa-ajan vakuutusten perusteella maksettua ansionmenetykskorvausta ei sen sijaan yhteen soviteta edelleenkään sairausvakuutuslain nojalla. Sairausvakuutuslain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 63/2014) muutosta perusteltiin kaksinkertaisen kompensaation välttämiseksi. Esitöissä on todettu, ettei ole perusteltua, että henkilö voisi saada saman työkyvyttömyyden perusteella yhtä aikaa kahta lakisääteistä korvausta, kun on kysymys sattuneesta työssä sattuneesta tapaturmasta tai ammattitaudista.

Sairausvakuutuslain 12 luvun 2 §:n säännös muuttui Mela-sairauspäivärahain 4 §:n säännöksen tavoin vuoden 2016 alusta ainoastaan siten, että säännökseen päivittyi tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakien tilalle uudet lait eli maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki ja työtapaturma- ja ammattitautilaki.

Mela-sairauspäivärahain lakiin ei vuoden 2015 alusta tehty muutoksia, josta johtuen lain tulkinta on jatkunut entisellään ja poikkeaa näin sairausvakuutuslain nykyisestä tulkinnasta. Jotta tulkinnot maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain johdosta työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävän ansionmenetykskorvauksen huomioimisen osalta olisivat jatkossa molemmissa sairauspäivärahalaissa yhdenmukaiset, Mela-sairauspäivärahain 4 §:n säännöstä tulisi muuttaa vastaavalla tavalla kuin sairausvakuutuslakia muutettiin vuoden 2015 alusta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Urheilijalaki

Tällä esityksellä on tarkoitus toteuttaa ammattiurheilijoiden sosiaaliturvatyöryhmän raportissaan yksimielisesti hyväksymät ehdotukset urheilijalain muutoksiksi. Esitys jatkaa osaltaan urheilijoiden ansioperusteisen sosiaaliturvan asteittaista kehittämistä.

HE 152/2015 vp

Esityksen keskeisin tavoite on varmistaa urheilijan vakuutusturvan toteutuminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan vakuutusyhtiön olisi ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle viimeistään 31 päivänä joulukuuta, jos se aikoo rajoittaa urheilijain mukaisen vakuutuksen tarjoamista tai lopettaisi sen tarjoamisen kokonaan seuraavan kalenterivuoden joulukuun 31 päivän jälkeen. Rajoittamisella tarkoitettaisiin sitä, että vakuutusyhtiö päättäisi jatkossa tarjota vakuutusta ainoastaan tietyille tai tietyille urheilulajeille. Ilmoittamaansa ajankohtaan asti vakuutusyhtiö tarjoaisi ja myöntäisi vakuutusta normaalisti. Menettely turvaisi, että lainsäätäjälle jäisi kaikissa tilanteissa vähintään vuosi aikaa järjestää turvan toimeenpano muulla tavoin, jos ilmoitusten perusteella näyttäisi siltä, ettei yksikään vakuutusyhtiöistä enää jatkossa tarjoaisi vakuutusta lainkaan tai yksikin urheilulaji olisi jäämässä vaille vakuutusta eikä markkinoille olisi tulossa yhtään urheilijain mukaista vakuutustoimintaa harjoitettavaa ja kyseistä vakuutusta tarjoavaa toimijaa. Sosiaaliturvatyöryhmä ehdotti, että ilmoitus tehtäisiin FIVA:lle ja FIVA puolestaan toimittaisi ilmoituksen edelleen sosiaali- ja terveysministeriölle. Menettelyn yksinkertaistamiseksi ja nopeuttamiseksi ilmoitus esitetään kuitenkin tehtäväksi suoraan sosiaali- ja terveysministeriölle.

Urheilijain vanhuuseläkkeen alkamista koskeva alaikäraja kytkettäisiin jatkossa työeläkelakien mukaisiin vanhuuseläkkeen alaikärajoihin. Vuoden 2017 alusta voimaan tulevassa työeläkeuudistuksessa (HE 16/2015 vp) työeläkejärjestelmässä noudatettava alin vanhuuseläkeikä nousee asteittain. Vanhuuseläkeikä nousee siten, että vuonna 1955 syntyneistä alkaen alin vanhuuseläkeikä nousee nykyisestä 63 vuodesta kolmella kuukaudella jokaista ikäluokkaa kohti, kunnes se olisi 65 vuotta. Vuonna 1962 syntyneet ovat ensimmäinen ikäluokka, jonka alin vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan elinajanodotteen muutokseen. Elinajanodotteen perusteella määriteltyä eläkeikää sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuonna 2030 eläkkeelle jääviin. Koska tällä esityksellä ei ole tarkoitus laskea urheilijan nykyistä vanhuuseläkkeen alaikäraja, urheilijalaissa ehdotetaan säädettäväksi erikseen, että ennen vuotta 1965 syntyneelle urheilijalle vanhuuseläkettä maksettaisiin kuten tälläkin hetkellä eli siitä päivästä alkaen, kun urheilija täyttää 65 vuotta. Vanhuuseläkkeen alaikärajan muutoksesta johtuen urheilijain 6 §:n 4 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos siten, että pysyvän työkyvyttömyyden johdosta tapaturmaeläkettä maksettaisiin jatkossa siihen asti, kunnes urheilija täyttää urheilijain mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan.

Vakuutusturvan piiriin pyrittäisiin saattamaan nykyistä paremmin kaikki ansiotarkoituksessa urheilutyötä harjoittavat urheilijat. Tästä syystä nykyistä vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa 43 vuotta ehdotetaan nostettavaksi. Sosiaaliturvatyöryhmä ehdotti, että vakuuttamisyläikärajaksi säädettäisiin urheilijain mukaisen vanhuuseläkeiän täytyminen, joka puolestaan sirottaisiin jatkossa työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajaan. Vakuuttamissäännöksestä tulisi kuitenkin monimutkainen, jos vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja kytkettäisiin suoraan työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alarajaan ottaen huomioon vuonna 2017 voimaantulevassa työeläkeuudistuksessa ehdotetut muutokset vanhuuseläkeisiin. Tästä syystä 1 §:ssä säädetty vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaksi ehdotetaan 65 vuotta.

Yksilöurheilijoiden vakuuttamista koskevaan 15 §:n säännökseen lisättäisiin selvyuden vuoksi maininta siitä, että yksilöurheilijalla on oikeus saada lain mukainen vakuutus niin ikään siihen asti, kunnes täyttää 65 vuotta. Voimassa olevan lain 15 §:ssä ei ole mainintaa 43 vuoden ikärajasta, mutta tarkoituksena on ollut, että ansiorajaan yltyvä tai sen ylittävä yksilöurheilija voisi halutessaan kuulua urheilijain piiriin yhtä pitkään kuin joukkueurheilijaa koskee vakuuttamisvelvollisuus.

Vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan muutoksesta johtuen urheilijain 4 §:n 2 momentin säännökseen lisättäisiin maininta siitä, että tapaturmaeläkettä urheilukyvyttömyyden perusteel-

la voitaisiin maksaa yhteensä viiden vuoden ajalta, mutta kuitenkin enintään siihen asti kunnes urheilija täyttää urheilijalain mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan. Myös lain 10 §:n 1 momentin säännökseen lisättäisiin perhe-eläkettä koskien vastaava maininta eli perhe-eläkettä maksettaisiin enintään kymmenen vuoden ajan urheilijan kuoleman johdosta, mutta kuitenkin enintään siihen asti, kunnes urheilija täyttää urheilijalain mukainen vanhuuseläkkeen alaikärajan.

Vakuuttamisvelvollisuutta koskevaa 1 §:n säännöstä ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi siten, että säännöksen sanamuodosta kävisi nykyistä selvemmin ilmi, että vakuuttamisvelvollisuutta arvioitaessa ansioita tarkastellaan vuoden pituisen ajanjakson aikana. Joukkueurheilijan osalta tämä tarkoittaisi ansioiden tarkastelua pelikaudessa, koska pelikaudet ovat kestoltaan vuoden pituisia.

Lisäksi nykyisiä säännöksiä tapaturmaeläkkeen maksamisesta täsmennettäisiin siten, että urheilijalle maksettaisiin tapaturmaeläkettä urheilijalain edellytysten täytyttyä, vaikka urheilijan sairausvakuutuslain mukainen enimmäisaika ei jostain syystä olisikaan täytynyt. Koska urheilijalain perusteella ei makseta päivärahaa vaan tapaturmaeläkettä, alettaisiin tapaturmaeläkettä edellä mainitulle urheilijalle maksaa vasta kun on kulunut vuosi tapaturman sattumisesta.

Urheilijalakiin lisättäisiin samalla selvyuden vuoksi säännös urheilijalain mukaisten korvausten ensisijaisuudesta ja suhteesta muun lain mukaisiin etuuksiin. Urheilijalain mukaiset korvaukset rinnastettaisiin lähtökohtaisesti muussa laissa säädettyä korvausta tai etuutta määrätessä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisiin korvauksiin. Korvausten samankaltaisuudesta johtuen tämä on oletettavasti jo nykyinen käytäntö niissä etuusjärjestelmissä, joissa urheilua ei ole ylipäänsä suljettu soveltamisalan ulkopuolelle. Säännöksellä ei näin ole käytännössä tarkoitus muuttaa urheilijalain mukaisten korvausten asemaa suhteessa muihin etuuksiin eikä ulottaa urheilijalain mukaisen korvauksen vaikutusta etuusjärjestelmään, jonka soveltamispiiristä urheilu on suljettu pois.

3.2 Mela-sairauspäivärahalaki

Mela-sairauspäivärahalain 4 §:n säännöstä muutettaisiin siten, ettei maatalousyrittäjällä jatkossa olisi oikeutta Mela-sairauspäivärahaan, jos hänellä olisi samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden johdosta oikeus saada maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisista ansionmenetykskorvausta työtapaturman tai ammattitaudin perusteella. Säännös ei näin koskisi mainitun lain mukaisen vapaaehtoiseen vapaa-ajan vakuutukseen perustuvaa ansionmenetykskorvausta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset urheilijoiden ja urheilutyönantajien kannalta

Ehdotettu säännös vakuutusyhtiöiden ilmoitusvelvollisuudesta on urheilijoiden kannalta tärkeä sillä sen avulla varmistettaisiin urheilijan ansioperusteisen sosiaaliturvan toteutuminen. Säännöksen myötä lainsäätäjälle jäisi kaikissa tilanteissa vähintään vuosi aikaa järjestää turvan toimeenpano muulla tavoin, jos saatujen ilmoitusten perusteella näyttäisi siltä, ettei yksikään vakuutusyhtiöistä enää jatkossa tarjoaisi vakuutusta lainkaan tai yksikin urheilulaji olisi jäämässä vaille vakuutusta.

Vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan nosto 65 ikävuoteen mahdollistaisi, että nykyistä iäkäämmät ansiotarkoituksessa urheilutyötä harjoittavat urheilijat pääsisivät urheilijalain piiriin. Niin ikään ansiotarkoituksessa urheilutyötä harjoittavalla yksilöurheilijalla olisi 65 ikävuoteen

asti mahdollisuus saada urheilijalain mukainen vakuutus tapaturman ja vanhuuden varalta. Vakuuttamisvelvolliselle työnantajalle vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan nosto tarkoittaisi sitä, että vakuutusmaksuja maksettaisiin nykyistä pidempään.

Vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan nosto saattaa nostaa tapaturmavakuutuksen maksua, jos iäkkäämpien urheilijoiden tapaturmariski arvioidaan keskimäärin korkeammaksi kuin nuoremmilla urheilijoilla. Tapaturmavakuutusmaksun on urheilijalain mukaan oltava kohtuullisessa suhteessa vakuutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ottaen huomioon asianomaisen lajin aiheuttama tapaturmariski.

Vakuuttamisvelvollisuutta koskevan säännöksen tarkistaminen siten, että siitä paremmin kävisi ilmi ansioiden tarkastelu vuoden pituisen ajanjakson aikana, selkiyttäisi vakuuttamistilanteita jatkossa. Vakuuttamisvelvollisuutta koskeva säännös on sekä työnantajan että urheilijan näkökulmasta lain keskeisin säännös. Tästä syystä mahdollisimman selkeä säännös on molempien osapuolten näkökulmasta tärkeä.

Tapaturmaeläkkeen maksamista koskevilla tarkennuksilla mahdollistettaisiin eläkkeen maksaminen myös sellaisille urheilijoille, joiden kohdalla sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisaika ei syystä tai toisesta ole täyttynyt. Koska järjestelmästä ei makseta päivärahaa, tapaturmaeläkettä maksettaisiin kuitenkin vasta vuoden kuluttua tapaturman satumisesta.

Urheilijalain mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan sitominen työeläkelakien mukaiseen vanhuuseläkkeen alaikärajiin yhdenmukaistaa urheilijalain ja työeläkelakien suhdetta tältä osin. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin jatkossa eliniän odotteen muutokseen. Alin vanhuuseläkeikä vahvistettaisiin jokaiselle ikäluokalle sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella sille vuodelle, jonka aikana työntekijät täyttävät 62 vuotta. Alin vanhuuseläkeikä olisi siten urheilijan tiedossa useita vuosia ennen eläkkeelle jäämistä. Näin työntekijä voisi suunnitella tulevaisuuttaan ja varautua mahdolliseen eläkkeelle siirtymiseen hyvissä ajoin.

Odotettavissa on, että vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden työeläkelakien mukainen eläkeikä tulee ylittämään 65 vuotta eliniän odotteen kasvun seurauksena. Tällöin myös näiden urheilijoiden vanhuudenturvan alkamisikä tulee nousemaan vastaavasti. Koska vanhuuseläkkeen alkaminen näillä urheilijoilla myöhentyy, tulee uudesta korkeammasta eläkeiästä alkaen maksettava urheilijalain mukainen vanhuuseläke olemaan suurempi, kuin jos sitä olisi maksettu 65 vuoden iästä alkaen. Maksettavan vanhuuseläkkeen kasvun määrä riippuu kuitenkin siitä, kuinka paljon urheilijan eläkeikä tulee nousemaan nykyisestä 65 vuodesta sekä vakuutuksen laskuperusteista. Näistä syistä johtuen tarkkoja laskelmia ei voi esittää, mutta mitä enemmän eläkkeen maksaminen myöhentyy, sitä enemmän myös maksettavan eläkkeen määrä kasvaa.

4.2 Vaikutukset maatalousyrittäjien ja apurahansaajien kannalta

Mela-sairauspäivärahaa saadakseen maatalousyrittäjän ja apurahansaajan tulee olla MYEL-vakuutettu. Pakollisesti MYEL-vakuutettu maatalousyrittäjä ja apurahansaaja on samalla aina myös pakollisesti vakuutettu työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla. Ehdotettu Mela-sairauspäivärahalain 4 §:n muutos koskisi näin ainoastaan niitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisella vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutettuja maatalousyrittäjiä, joilla on myös vapaaehtoinen MYEL-vakuutus. Apurahansaajat eivät voi ottaa vapaaehtoista MYEL-vakuutusta.

Ehdotetun Mela-sairauspäivärahalain muutoksen myötä maatalousyrittäjä, jolla on oikeus samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden johdosta maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vapaaehtoisen työajan vakuutuksen perusteella myönnettävään ansionmenetyskorvaukseen, ei olisi jatkossa oikeutettu Mela-sairauspäivärahaan. Tämä on muutos nykykäytäntöön. Näin jatkossa sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain pakolliseen vakuutukseen että vapaaehtoiseen työajan vakuutuksen perustuva ansionmenetyskorvaus saman työkyvyttömyyden johdosta estäisi Mela-sairauspäivärahan maksamisen. Mela-sairauspäivärahalain muutoksella käytäntö maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vapaaehtoisen työajan vakuutuksen huomioimisen osalta yhdenmukaistuisi sairausvakuutuslain kanssa. Tarkoituksena on, ettei maatalousyrittäjälle maksettaisi saman työkyvyttömyyden perusteella kahta lakisääteistä etuutta päällekkäin, joissa molemmissa on huomioitu työtapaturman tai ammattitaudin aiheuttamasta työkyvyttömyydestä aiheutuva ansionmenetys maatalousyrittäjän työssä.

Mela-sairauspäivärahan estävää vaikutusta ei kuitenkaan edelleenkään olisi maatalousyrittäjän samalta ajalta ja samaan työkyvyttömyyteen perustuvalla ansionmenetyskorvauksella, jonka myöntäminen perustuu maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutukseen.

4.3 Vaikutukset toimeenpanoon

Urheilijalain mukaista vakuutusta tarjoavalle vakuutusyhtiölle ehdotettu määräaikaan sidottu ilmoitusvelvollisuus tarkoittaisi vakuutusyhtiön kannalta käytännössä sitä, että sen olisi jatkossa tiedettävä melko hyvissä ajoin etukäteen aikooko se jatkossa tarjota vakuutusta vai ei. Itse säännös ei pakota vakuutusyhtiötä harjoittamaan tai tarjoamaan urheilijalain mukaista vakuutusta. Jotta säännös kuitenkin käytännössä turvaisi urheilijan sosiaaliturvan toteutumisen, tarkoituksena on, että vakuutusyhtiö vielä tarjoaisi vakuutusta normaalisti niin sanotun väliajan eli ajan, joka jää ilmoituksen tekemisen ja tarjonnan lopettamisajankohdan väliin. Kysymys olisi väliaikaisesta tilanteesta ja sillä turvattaisiin urheilijan sosiaaliturvan toteutuminen sillä välin kun turvan toimeenpano saataisiin järjestymään muulla tavoin.

Ehdotettu säännös ensisijaisuudesta ja urheilijalain mukaisten korvausten suhteesta muihin lakisääteisiin etuuksiin selkiyttäisi lakisääteisten etuuksien toimeenpanoa ja etuuksien yhteensovitusta. Käytännön soveltamistilanteisiin jäisi kuitenkin väistämättä jonkin verran tulkintatilanteita. Säännöksellä ei ole käytännössä tarkoitus muuttaa urheilijalain mukaisten korvausten asemaa suhteessa muihin etuuksiin eikä ulottaa urheilijalain mukaisen korvauksen vaikutusta etuusjärjestelmään, jonka soveltamispiiristä urheilu on suljettu pois.

Mela-sairauspäivärahalain muutos selkiyttäisi ja yhdenmukaistaisi toimeenpanoa suhteessa sairausvakuutuslakiin.

Vanhuuseläkkeen alaikärajan muutos aiheuttaa jonkin verran lisätyötä niille vakuutusyhtiöille, joissa urheilijoiden vanhuudenturvaa on vakuutettu.

4.4 Taloudelliset vaikutukset

Urheilijalain muutos vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan nostamisesta saattaa nostaa tapaturmavakuutuksen maksua, jos vakuutusyhtiö arvioi iäkkäämpien urheilijoiden tapaturmarisikin keskimäärin korkeammaksi kuin nuoremmilla urheilijoilla. Lain voimaantulon jälkeen sattuneissa tapaturmissa, jotka johtavat pysyvään työkyvyttömyyteen, tapaturmaeläkettä ja muita korvauksia maksetaan nykyistä pidempään vanhuuseläkkeen yläikärajan noustessa.

Vanhuuseläkkeen alaikärajan muutos ei vaikuta vanhuudenturvavakuutuksen maksuun, koska maksusta säädetään urheilijalaissa ja se on kiinteä 4,5 % palkasta tai sovitusta vuosityöansiosta.

Mela-sairauspäivärahalain kustannukset katetaan valtion varoista. Ehdotettu Mela-sairauspäivärahalain 4 §:n muutos koskisi niitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisella vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutettuja maatalousyrittäjiä, joilla on myös vapaaehtoinen MYEL-vakuutus. Koska vapaaehtoisia MYEL-vakuutuksia ei ole yhtä paljon kuin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisia vapaaehtoisia työajan vakuutuksia, ehdotettu muutos ei koskisi määrällisesti suurta joukkoa maatalousyrittäjiä. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vuosikertomuksen vuodelta 2014 mukaan vapaaehtoisia MYEL-vakuutuksia oli vuonna 2014 ainoastaan 1 884 kappaletta kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisia vapaaehtoisia työajan vakuutuksia oli yhteensä 22 841 kappaletta. Muutoksen arvioidaan koskevan noin 1 600 maatalousyrittäjää.

Ehdotettu muutos ei vaikuta maatalousyrittäjien työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutusturvan kustannuksiin, mutta säästäisi jatkossa vuosittain arviolta 25 000 euroa Mela-sairauspäiväraha järjestelmän kustannuksia.

5 Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä.

Valmistelutyö urheilijalain muutoksiksi perustuu sidosryhmäyhteistyössä urheilun ja vakuutusjärjestelmän eri tahojen kanssa ammattiuurheilijoiden sosiaaliturvayöryhmässä vuonna 2013 tehdyille selvityksille ja työryhmän näiden pohjalta tekemille ehdotuksille. Ammattiuurheilijoiden sosiaaliturvayöryhmässä olivat edustettuina jääkiekon SM-liiga Oy, Suomen Palloliitto ry, Valo ry, jääkiekkoliijat ry, jalkapallon pelaajayhdistys ry, Suomen Huippu-Urheilijoiden Unioni ry, SAK ry, EK ry, Finanssialan keskusliitto, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, ja Eläketurvakeskus.

Urheilijalain muutoksia koskien sosiaali- ja terveysministeriö pyysi lausunnon edellä mainituilta tahoilta sekä opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Kansaneläkelaitokselta, Suomen Koripalloliitto ry:ltä, Suomen Lentopalloliitto ry:ltä sekä Pesäpalloliitolta. Lausuntoja saapui 11. Lausunnoissa kannatettiin yleisesti muutoksia, jotka perustuvat sosiaaliturvayöryhmän yksimielisesti hyväksymiin ehdotuksiin. Lausunnoissa todettiin, että muutokset osaltaan edesauttavat urheilijoiden ansioperusteisen sosiaaliturvan kehittymistä. Useissa urheilijajärjestöjen lausunnoissa tuotiin kuitenkin esiin, että nyt tehtävistä muutoksista huolimatta, urheilijoiden ansioperusteinen sosiaaliturva on edelleen huomattavasti puutteellisempi kuin muilla työntekijöillä, yrittäjillä ja apurahansaajilla. Lausunnoissa toivottiinkin, että urheilijoiden ansioperusteisen sosiaaliturvan kehittämistä jatkettaisiin edelleen. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto muistutti lausunnossaan liiton nimenvaihdoksesta Tapaturmavakuutuskeskukseksi 1.1.2016 alkaen sekä kommentoi eräiltä osin esityksen perusteluita liittyen liiton vuosittain ministeriölle toimittamaan selvitykseen. Edellä mainitut on huomioitu esityksessä. Kansaneläkelaitos piti lausunnossaan luontevampana, että tilanteissa, joissa sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan enimmäisaika ei jostain syystä täytyisi, tapaturmaeläkettä maksettaisiin heti tapaturman satumisesta lukien. Kysymyksessä olisi kuitenkin periaatteellinen muutos vakuutusturvan sisältöön. Vakuutusturvasta on pääosin kustannussyistä rajattu pois ansionmenetykskorvaukset niin sanotulta päiväraha kaudelta. Eläketurvakeskuksen lausunnon perusteella on tarkistettu säännöstä urheilijalain mukaisen korvausten suhteesta muihin etuuksiin. Työeläkelakeja sovellettaessa urheilijalain mukaisia korvauksia ei rinnasteta työtapaturmakorvauksiin, koska urheilu on suljettu työeläkejärjestelmän soveltamisalan ulkopuolelle.

HE 152/2015 vp

Mela-sairauspäivärahalain muutos on valmisteltu yhteistyössä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta

1 §. Vakuuttamisvelvollisuus. Pykälässä säädetään vakuuttamisvelvollisuudesta. Säännöksen nykyistä sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että säännöksestä kävisi nykyistä selkeämmin ilmi, että ansioita tarkastellaan aina vuoden pituisen ajanjakson aikana. Joukkueurheilijan osalta ansioita tarkasteltaisiin pelikaudessa, mikä on kaikissa joukkuelajeissa vuoden pituinen. Jalkapallossa pelikausi on sama kuin kalenterivuosi, jolloin jalkapallossa ansioita tarkasteltaisiin käytännössä kalenterivuositain. Muilla kuin joukkuelajien urheilijoilla, tarkastelujakso on vuoden pituinen muu ajanjakso. Kuten tälläkin hetkellä vakuuttamisvelvollisuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon urheilijan kaikki edellä samaan pelikauteen tai vuoden pituiseen muuhun ajanjaksoon kohdistuvien sopimusten perusteella maksettavat palkat.

Asiallinen muutos, joka nykyiseen säännökseen tehtäisiin, koskisi vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa. Yläikäraja nousisi nykyisestä 43 vuodesta 65 ikävuoteen.

2 §. Tapaturma. Pykälässä säädetään niistä edellytyksistä, joiden täytyessä urheilijalle sattunut tapaturma korvattaisiin. Pykälän 2 momentin johdantolauseeseen tehtäisiin vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan nostoa vastaava muutos. Samalla johtolauseeseen kirjoitusasuun tehtäisiin kielellinen täsmennys. Säännöksen mukaan urheilijalain mukaan korvattaisiin jatkossa tapaturma, joka sattuu urheilijalle ennen kuin hän täyttää 65 vuotta lajille ominaisissa olosuhteissa. Korvattavista olosuhteista säädetään nykyiseen tapaan 2 momentin 1—5 kohdissa.

3 a §. Korvausten ensisijaisuus ja suhde muihin etuuksiin. Pykälä on uusi. Sen 1 momentissa säädettäisiin ensisijaisuudesta. Sen mukaan urheilijan oikeus korvaukseen tai etuuteen muun lain perusteella ei vähennä hänelle urheilijalain mukaan kuuluvaa korvausta, jollei urheilijalain toisin säädetä. Ensisijaisuudesta voitaisiin näin poiketa vain urheilijalain säännöksin. Tällainen on urheilijalain 10 §:n 1 momentin viittaussäännös perhe-eläkkeen osalta työtapaturma- ja ammattitautilain 104 §:n 7 momentin säännökseen, jonka mukaan lapseneläkkeestä vähennetään kansaneläkelain mukaisen lapseneläkkeen määrä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin urheilijalain mukaisten tapaturmakorvausten suhteesta muihin lakisääteisiin korvauksiin ja etuuksiin. Sen mukaan urheilijalain mukainen korvaus otettaisiin huomioon muussa laissa säädettyä korvausta tai etuutta määrättäessä samalla tavoin kuin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiset korvaukset, ellei urheilijalain toisin säädetä. Urheilijalain mukaiset korvaukset ovat perusluonteeltaan hyvin samankaltaisia kuin työtapaturmakorvaukset. Urheilijalain korvausaikoja on eräiltä osin ajallisesti rajattu ja eläkkeistä säädetään erikseen, mutta muutoin korvaukset määräytyvät noudattaen työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiä. Edellä kerrottu huomioiden onkin oletettavaa, että käytännössä urheilijalain mukaiset korvaukset on jo tällä hetkellä rinnastettu työtapaturmakorvauksiin etuutta määrättäessä niissä etuusjärjestelmissä, joissa urheilua ei ole ylipäänsä suljettu soveltamisalan ulkopuolelle. Ehdotetun säännöksen myötä käytännön soveltamistilanteisiin jäisi kuitenkin väistämättä jonkin verran tulkintatilanteita esimerkiksi sen suhteen miten urheilukyvyttömyyden perusteella maksettava tapaturmaeläke otetaan huomioon muuta etuutta määrättäessä. Säännöksellä ei ole käytännössä tarkoitus muuttaa urheilijalain mukaisten korvausten asemaa suhteessa muihin etuuksiin eikä ulottaa korvausten vaikutusta sellaisiin etuusjärjestelmiin, joiden soveltamisalasta urheilu on suljettu pois.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että mitä 2 momentissa säädetään urheilijalain mukaisten korvausten ottamisesta huomioon, ei kuitenkaan noudatettaisi työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittuja lakeja sovellettaessa. Säännös on selvyuden vuoksi perusteltu, koska urheilu on suljettu työeläkejärjestelmän ulkopuolelle. Pykälän 2 momentin tarkoitus ei ole ulottaa urheilijalain mukaisen korvauksen vaikutusta sellaiseen etuusjärjestelmään, jonka soveltamisen ulkopuolella urheilu on.

4 §. Tapaturmaeläke. Pykälässä säädetään tapaturmaeläkkeen maksamista koskevista edellytyksistä. Pykälän 2 momenttia täsmennettäisiin siten, että se mahdollistaisi tapaturmaeläkkeen maksamisen, muiden edellytysten täytyttyä, myös sellaiselle urheilijalle, jonka kohdalla sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisaika ei jostain syystä ole täyttynyt. Enimmäisajan täyttymättä jääminen voi johtua esimerkiksi siitä, ettei urheilijaa voida pitää sairausvakuutuslain säännösten mukaan työkyvyttömänä lainkaan tai riittävän pitkään eli enimmäisajan täyttymiseen saakka. Urheilija saattaa jäädä ilman sairauspäivärahaa myös tilanteessa, jossa vaadittu työedellytys ei ole täyttynyt, mutta urheilija ei kuitenkaan ole ollut yhdenjaksoisesti riittävän pitkään työkyvyttömänä (55 päivää).

Koska urheilijalain perusteella ei makseta päivärahaa, alettaisiin edellä mainitulle urheilijalle maksaa urheilijalain mukaista tapaturmaeläkettä vasta kun on kulunut vuosi tapaturman sattumisesta ja eläkettä maksettaisiin yhteensä viiden vuoden ajalta sanotusta ajankohdasta lukien.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin myös säännökset siitä, että tapaturmaeläkettä voitaisiin maksaa enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan. Säännöksen lisääminen on tarpeen, koska vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa ehdotetaan 1 §:ssä nostettavaksi 65 ikävuoteen.

6 §. Tapaturmaeläke pysyvän työkyvyttömyyden ajalta. Pykälässä säädetään tapaturmaeläkkeen myöntämisestä pysyvän työkyvyttömyyden tilanteessa. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan nostosta aiheutuva muutos. Pykälän mukaisesti urheilijalla on oikeus tapaturmaeläkkeeseen, jos hän on ennen 65 vuoden ikää tullut tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden johdosta pysyvästi kykenemättömäksi jatkamaan 1 tai 15 §:ssä tarkoitettua urheilemista ja hänen kykynsä ansiotulojen hankkimiseen muulla työllä on pysyvästi heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla arvioituna suhteessa tämän lain mukaan pysyvän työkyvyttömyyden perusteena käytettävään vuosityöansioon.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaava muutos mitä edellä 4 §:n 2 momenttiin esitetään tehtäväksi eli säännöstä täsmennettäisiin siten, että se mahdollistaisi tapaturmaeläkkeen maksamisen, muiden edellytysten täytyttyä, myös sellaiselle urheilijalle, jonka kohdalla sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisaika ei jostain syystä ole täyttynyt. Tapaturmaeläkettä maksettaisiin vasta kun on kulunut vuosi tapaturman sattumisesta ja tapaturmaeläkettä voitaisiin maksaa enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan.

8 §. Sairaanhoidon korvaus. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos poistamalla momentissa mainitun työtapaturma- ja ammattitautilain säädösnumero, koska kyseinen laki mainitaan ensimmäisen kerran nyt lisättäväksi ehdotettavassa 3 a §:ssä.

10 §. Perhe-eläke ja hautausapu. Pykälässä säädetään urheilijan kuoleman johdosta maksettavista korvauksista. Pykälän 1 momenttiin, jossa säädetään perhe-eläkkeen maksamisesta, lisättäisiin vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan nostosta aiheutuen maininta siitä, että perhe-eläkettä voitaisiin maksaa enintään siihen asti, kunnes urheilija olisi täyttänyt urheilijalain

mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan. Säännöksen mukaan perhe-eläkettä maksettaisiin näin tapaturman aiheuttaman urheilijan kuoleman johdosta enintään kymmenen vuoden ajan urheilijan kuolemasta, kuitenkin enintään siihen saakka, kunnes urheilija olisi täyttänyt 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan. Lisäksi momentissa olevaa viittausta työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiin täsmennettäisiin kielellisesti.

14 §. Vanhuudenturva. Pykälässä säädetään urheilijalain mukaisesta vanhuudenturvavakuutuksesta. Pykälän 1 momentissa säädetty vanhuuseläkkeen alaikäraja 65 vuotta muutettaisiin siten, että vanhuuseläkkeen alkamista koskeva ikäraja seuraisi jatkossa vuoden 2017 alusta voimaan tulevan työntekijän eläkelain mukaisia vanhuuseläkkeen alaikärajoja. Muutos toteutettaisiin viittaamalla työntekijän eläkelain 11 §:ään, jossa säädettäisiin eri ikäluokkia koskevista vanhuuseläkkeen alaikärajoista. Koska tarkoituksena ei ole, että urheilijan vanhuuseläkkeen alaikäraja laskisi nykyisestä, säädettäisiin momentissa erikseen, että ennen vuotta 1965 syntyneelle urheilijalle vanhuuseläkettä maksettaisiin kuten tälläkin hetkellä eli siitä päivästä alkaen, kun urheilija täyttää 65 vuotta.

Vuoden 2017 alusta voimaan tulevassa työeläkeuudistuksessa työeläkejärjestelmässä noudatettava alin vanhuuseläkeikä nousee asteittain. Vanhuuseläkeikä nousee siten, että vuonna 1955 syntyneistä alkaen alin vanhuuseläkeikä nousee nykyisestä 63 vuodesta kolmella kuukaudella jokaista ikäluokkaa kohti, kunnes se on 65 vuotta. Vuonna 1962 syntyneet ovat ensimmäinen ikäluokka, jonka alin vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan elinajanodotteen muutokseen. Elinajanodotteen perusteella määriteltäviä eläkeikää sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuonna 2030 eläkkeelle jääviin. Tarkoituksena on, että eläkeajan ja työssäoloajan välinen suhde pysyisi samalla tasolla kuin se on vuonna 2025.

Uuden työntekijän eläkelain 11 §:n 1 momentin mukaan työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Pykälän 2 momentin mukaan työntekijän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Pykälän 3 momentissa säädetään vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alimmasta vanhuuseläkeikästä. Näiden ikäluokkien alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen lain 82 ja 83 §:n mukaisesti. Alin vanhuuseläkeikä vahvistetaan jokaiselle ikäluokalle sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella sille vuodelle, jonka aikana työntekijät täyttävät 62 vuotta. Alin vanhuuseläkeikä olisi siten työntekijän tiedossa useita vuosia ennen eläkkeelle jäämistä. Näin työntekijä voisi suunnitella tulevaisuuttaan ja varautua mahdolliseen eläkkeelle siirtymiseen hyvissä ajoin. Myös urheilijalain toimeenpanon kannalta ajankohta olisi hyvissä ajoin tiedossa.

15 §. Vapaaehtoinen vakuuttaminen. Pykälässä säädetään yksilöurheilijan vapaaehtoisesta vakuuttamisesta. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin selvyyden vuoksi mainita siitä, että yksilöur-

heilijalla on oikeus saada lain mukainen vakuutus siihen asti, kunnes täyttää 65 vuotta. Voimassa olevan lain 15 §:ssä ei ole mainintaa nykyisestä 43 vuoden ikäraajasta, mutta tarkoituksena on ollut, että ansiorajaan yltyvä tai sen ylittävä yksilöurheilija voisi halutessaan kuulua urheilijalain piiriin yhtä iäkkääksi kuin joukkueurheilijaa koskee 1 §:n mukainen vakuuttamisvelvollisuus.

16 a §. *Vakuutusyhtiön velvollisuus ilmoittaa vakuutuksen tarjoamisen lopettamisesta.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jonka mukaan vakuutusyhtiön olisi ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle viimeistään 31 päivänä joulukuuta, jos se aikoo rajoittaa tämän lain mukaisen vakuutuksen tarjoamista tai lopettaa sen tarjoamisen kokonaan seuraavan kalenterivuoden joulukuun 31 päivän jälkeen. Rajoittamisella tarkoitettaisiin sitä, että vakuutusyhtiö päättäisi jatkossa tarjota vakuutusta ainoastaan tietyille tai tietyille urheilulajeille. Ilmoittamaansa ajankohdtaan asti vakuutusyhtiö tarjoaisi ja myöntäisi vakuutusta vielä normaalisti. Niiden urheilulajien osalta, joissa vakuutuskausi ei noudata kalenterivuotta, vakuutukset päättyisivät vasta vakuutusyhtiön ilmoittaman ajankohdan jälkeen aikana, jolloin vakuutusyhtiö ei enää tarjoaisi eikä myöntäisi uusia vakuutuksia. Urheilijalain mukaista vakuutustoimintaa vakuutusyhtiö harjoitaisi edelleen ainakin siinä määrin, kuin sillä on korvausvastuuta jo sattuneiden tapaturmien johdosta.

Urheilija vakuutetaan aina vakuutuskausittain. Joukkueurheilijoiden osalta vakuutuskaudet noudattelevat kyseisten lajien pelikausia. Yksilöurheilijoilla ei ole pelikautta vaan kilpailukausi. Eri urheilulajien vakuutuskaudet sijoittuvat kalenterivuoteen nähden seuraavasti:

jääkiekko 1.5. — 30.4;
jalkapallo 1.1. — 31.12;
koripallo 1.7. — 30.6;
pesäpallo 1.10. — 30.9;
lentopallo 1.7. — 30.6;
yksilöurheilijat 1.1. — 31.12.

Urheilijalaki on osa urheilijan sosiaaliturvaa. Vakuuttamisen edellytykset täyttävän joukkueurheilijan vakuuttaminen on pakollista. Yksilöurheilijalla on oikeus lain tarkoittamaan turvaan, mikäli hän täyttää vakuuttamisen edellytykset. Jotta urheilijan lakisääteinen sosiaaliturva ei jäisi toteutumatta sen vuoksi, että markkinoilla ei jostain syystä enää olisi vapaaehtoisia vakuutusentarjoajia, ehdotetaan tässä pykälässä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta. Menettelyturvaa, että lainsäätäjälle jää kaikissa tilanteissa vähintään vuosi aikaa järjestää turvan toimeenpano muulla tavoin, jos ilmoitusten perusteella näyttää siltä, ettei yksikään vakuutusyhtiöistä enää jatkossa tarjoaisi vakuutusta lainkaan tai yksikin urheilulaji olisi jäämässä vaille vakuutusta.

Tiedon vakuutustuotetta markkinoilla tarjoavista vahinkovakuutusyhtiöistä sosiaali- ja terveysministeriö saa TVK:n ministeriölle toimittamasta raportista. Urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain 18 §:n 1 momentin mukaan TVL:n (1.1.2016 alkaen Tapaturmavakuutuskeskuksen) on toimitettava vuosittain maaliskuun loppuun mennessä sosiaali- ja terveysministeriölle kertomus urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukaisen vakuutusturvan toteutumisesta. Raportissa mainitaan vahinkovakuutusyhtiöt, jotka ovat ilmoittaneet valikoimissaan olevan lain tarkoittamia vakuutuksia.

18 §. *Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutuslaitoksen tehtävät.* Pykälän otsikkoon ja 1 ja 2 momenttiin muutettaisiin Tapaturmavakuutuslaitosten liiton uusi nimi Tapaturmavakuutuskeskus. Nimi on muuttunut työtapaturma- ja ammattitaitulain voimaantulon myötä 1.1.2016.

19 §. *Urheilun lajiliiton ja urheiluseuran vastuu.* Pykälään muutettaisiin Tapaturmavakuutuslaitosten liiton uusi nimi Tapaturmavakuutuskeskus.

25 §. *Lausuntonmenettely.* Pykälään muutettaisiin Tapaturmavakuutuslaitosten liiton uusi nimi Tapaturmavakuutuskeskus.

1.2 Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille

4 §. Pykälässä säädetään päivärahan maksamisen estävistä etuuksista. Pykälän sanamuotoa täsmennettäisiin vastaamaan sairausvakuutuslain 12 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdan sanamuotoa. Pykälässä todettaisiin, ettei oikeutta päivärahaan omavastuujalta ole, jos maatalousyrittäjällä on samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden johdosta oikeus saada maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista ansionmenetykskorvausta työtapaturman ja ammattitaudin perusteella. Säännöksessä tarkoitetaan tällöin työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettäviä ansionmenetykskorvauksia, joita maksetaan mainitun lain mukaisen pakollisen tai vapaaehtoisen työajan vakuutuksen perusteella. Estävää vaikutusta ei sen sijaan olisi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen perusteella saman työkyvyttömyyden johdosta myönnettävällä ansionmenetykskorvauksella. Koska estäviä etuuksia ovat vain sellaiset etuudet, joiden suuruutta määrättäessä otetaan huomioon maatalousyrittäjätoiminnasta saadut ansiot, työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisten vapaaehtoisten vakuutusten perusteella myönnettävät ansionmenetykskorvaukset eivät olisi päivärahan estäviä toisin kuin mainitun lain mukaisen pakollisen vakuutuksen perusteella myönnettävä ansionmenetykskorvaus.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

Ennen urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantuloa alkaneisiin vakuutuskausiin ja sattuneisiin tapaturmiin sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Lain 3 a §:n säännöstä sovellettaisiin kuitenkin myös ennen lain voimaantuloa sattuneista tapaturmista lain tultua voimaan maksettaviin korvauksiin.

Urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta annetun lain 14 §:n 1 momentin säännös vanhuuseläkkeen alaikärajasta tulisi voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2017, jolloin työeläkeuudistusta koskevat lait tulevat voimaan.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain muuttamisesta annettua lakia sovellettaisiin päivärahaan, jossa työkyvyttömyys olisi alkanut lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Mitä edellä mainitussa laissa säädettäisiin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta korvauksesta sovellettaisiin myös vastaavaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain tai tapaturmavakuutuslain mukaiseen korvaukseen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) 1 §, 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 ja 4 momentti, 8 §:n otsikko ja 1 momentti, 10 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti, 18 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti sekä 19 ja 25 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n otsikko ja 1 momentti laissa 1652/2015 ja 10 §:n 1 momentti laissa 483/2015, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a ja 16 a § seuraavasti:

1 §

Vakuuttamisvelvollisuus

Jos urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa pelikaudessa tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana vähintään 9 600 euroa, urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutuksella tämän lain mukainen turva tässä laissa tarkoitettun tapaturman sekä vanhuuden varalta siihen asti, kun urheilija täyttää 65 vuotta. Vakuuttamisvelvollisuutta arvioitaessa otetaan huomioon kaikki edellä mainittuun ajanjaksoon kohdistuvien sopimusten perusteella maksettavat palkat.

2 §

Tapaturma

Tämän lain mukaan urheilijalle korvataan tapaturma, joka hänelle sattuu lajille ominaisissa olosuhteissa ennen kuin hän täyttää 65 vuotta:

- 1) peli- tai urheilusuorituksen yhteydessä;
 - 2) ohjatussa, valvotussa tai harjoitteluohjelman mukaisessa harjoittelussa;
 - 3) urheilijan ollessa siirtymässä asunnoltaan tai majoitustiloista kilpailu-, peli- tai harjoittelupaikalle tai sieltä takaisin;
 - 4) peli-, kilpailu- tai harjoitusmatkoilla matkaohjelman mukaisessa toiminnassa;
 - 5) hänen toimiessaan 1 §:ssä tarkoitettun urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön määräyksestä seuran tai yhteisön edustajana edustustilaisuudessa taikka matkalla tällaiseen tilaisuuteen tai sieltä takaisin.
-

3 a §

Korvausten ensisijaisuus ja suhde muihin etuuksiin

Urheilijan oikeus korvaukseen tai etuuteen muun lain perusteella ei vähennä hänelle tämän lain mukaan kuuluvaa korvausta, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Tämän lain mukainen korvaus otetaan huomioon muussa laissa säädettyä korvausta tai etuutta määrättäessä samalla tavoin kuin työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaiset korvaukset, jollei tässä laissa tai muussa laissa toisin säädetä.

Mitä 2 momentissa säädetään tämän lain mukaisen korvauksen ottamisesta huomioon, ei noudateta työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittuja lakeja sovellettaessa.

4 §

Tapaturmaeläke

Tapaturmaeläkettä maksetaan yhteensä viiden vuoden ajalta sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täytyttyä kuitenkin enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan. Jos sairausvakuutuslain mukainen sairauspäivärahan enimmäisaika on jäänyt täyttymättä, tapaturmaeläkettä maksetaan yhteensä viiden vuoden ajalta siitä, kun on kulunut vuosi tapaturman sattumisesta, kuitenkin enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan.

6 §

Tapaturmaeläke pysyvän työkyvyttömyyden ajalta

Urheilijalla on oikeus tapaturmaeläkkeeseen, jos hän on ennen 65 vuoden ikää tullut tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden johdosta pysyvästi kykenemättömäksi jatkamaan 1 tai 15 §:ssä tarkoitettua urheilemistä ja hänen kykynsä ansiotulojen hankkimiseen muulla työllä on pysyvästi heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla arvioituna suhteessa tämän lain mukaan pysyvän työkyvyttömyyden perusteena käytettävään vuosityöansioon.

Tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymisestä. Jos sairausvakuutuslain mukainen sairauspäivärahan enimmäisaika on jäänyt täyttymättä, tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan vuoden kuluttua tapaturman sattumisesta. Tapaturmaeläkettä maksetaan enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan.

8 §

Sairaanhoidon korvaus

Tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden hoidon korvaamiseen sovelletaan työtapaturma- ja ammattitautilain 8 lukua lukuun ottamatta 48 ja 49 §:ää. Sairaanhoidon matkakulujen korvaamiseen sovelletaan mainitun lain 50 §:ää.

10 §

Perhe-eläke ja hautausapu

Perhe-eläkettä maksetaan tapaturman aiheuttaman urheilijan kuoleman johdosta enintään kymmenen vuoden ajan urheilijan kuolemasta, kuitenkin enintään siihen saakka, kunnes urheilija olisi täyttänyt 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan. Perhe-eläkkeen perusteena käytetään 11 ja 15 §:ssä tarkoitettua vuosityöansiota. Jollei muualla tässä laissa toisin säädetä, perhe-eläkkeeseen sovelletaan muutoin työtapaturma- ja ammattitautilain 99—108 §:ää.

14 §

Vanhuudenturva

Vanhuudenturva käsittää vanhuuseläkkeen, jota maksetaan siitä päivästä, jolloin urheilija täyttää työntekijän eläkelain 11 §:ssä hänen ikäluokalleen säädetyn vanhuuseläkkeen alaikärajan. Ennen vuotta 1965 syntyneelle urheilijalle vanhuuseläkettä maksetaan kuitenkin siitä päivästä, jolloin urheilija täyttää 65 vuotta. Vanhuudenturva järjestetään vakuutuksella, jonka voi myöntää vakuutusyhtiö, jolla on vakuutusyhtiölain (521/2008) ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) mukaan oikeus myöntää Suomessa vakuutusluokista annetun lain (526/2008) 13 §:ssä tarkoitetun henkivakuutusluokan 1 mukaisia vakuutuksia. Vakuutusta varten vakuuttamisvelvollisen on suoritettava vakuutusmaksuna 4,5 prosenttia tämän lain 1 §:ssä tarkoitetusta palkasta tai 15 §:ssä tarkoitetusta tulosta.

15 §

Vapaaehtoinen vakuuttaminen

Jos urheilija, jolla ei ole 1 §:ssä tarkoitettua sopimusta, saa pääasiallisesti Suomessa harjoittamastaan urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 9 600 euroa, hänellä on oikeus saada itselleen tässä laissa tarkoitettu turva tapaturman ja vanhuuden varalta siihen asti kunnes täyttää 65 vuotta. Tällaisesta vakuutuksesta maksettavan tapaturmaeläkkeen perusteena käytetään vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön välillä sovittavaa vuosityöansiota, jonka tulee vastata urheilijan urheilemisesta jatkuvasti saamaa veronalaista tuloa. Huomioon otettava vuosityöansio voi olla enintään 11 §:n 1 momentissa säädetyn suuruinen. Pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavan tapaturmaeläkkeen perusteena käytetään kuitenkin 11 §:n 2 momentissa säädettyä vuosityöansiota.

16 a §

Vakuutusyhtiön velvollisuus ilmoittaa vakuutuksen tarjoamisen lopettamisesta

Vakuutusyhtiön on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle viimeistään 31 päivänä joulukuuta, jos se aikoo rajoittaa tämän lain mukaisen vakuutuksen tarjoamista tai lopettaa sen tarjoamisen kokonaan seuraavan kalenterivuoden joulukuun 31 päivän jälkeen.

18 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutuslaitoksen tehtävät

Tapaturmavakuutuskeskus huolehtii vakuuttamisen seurannasta ja yleisestä valvonnasta sekä pitää rekisteriä tämän lain mukaan vakuutetuista urheilijoista ja vakuutuksenottajista. Tapaturmavakuutuskeskus antaa vuosittain maaliskuun loppuun mennessä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukseen tämän lain mukaisen vakuutusturvan toteutumisesta. Tapaturmavakuutuskeskus hoitaa myös muut tämän lain mukaan sille kuuluvat tehtävät.

Vakuutuslaitoksen on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä Tapaturmavakuutuskeskukselle 1 momentin mukaisten tehtävien hoitamista varten välttämättömät tiedot tämän lain mukaisista vakuutuksista ja vahingoista. Vakuutuslaitoksen on myös annettava keran vuodessa ja muulloinkin tarvittaessa urheilijalle selvitys tämän vakuutusturvasta. Vakuutuslaitoksen on viipymättä ilmoitettava urheilijalle sellaisesta vakuutusmaksun laiminlyönnistä, joka estää tämän lain mukaisen turvan jatkumisen.

19 §

Urheilun lajiliiton ja urheiluseuran vastuu

Urheilun lajiliiton tai muun kilpailutoiminnasta vastaavan yhteisön on huolehdittava, että sen piirissä harjoitettavaan kilpailutoimintaan osallistuvat urheiluseurat ja muut urheilutoimintaa harjoittavat yhteisöt järjestävät tämän lain mukaisen vakuutusturvan. Tätä varten lajiliitolla tai muulla kilpailutoiminnasta vastaavalla yhteisöllä on oikeus saada Tapaturmavakuutuskeskuksen pitämästä rekisteristä tieto niistä sen toiminnan piiriin kuuluvista urheilijoista, jotka on vakuutettu tämän lain mukaan.

Urheiluseuran ja muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on ilmoitettava sitä edustaneiden tämän lain piiriin kuuluvien urheilijoiden lukumäärä vuosittain asianomaiselle lajiliitolle. Lajiliiton on toimitettava nämä tiedot Tapaturmavakuutuskeskukselle 1 momentin mukaista tarkoitusta varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

25 §

Lausuntonmenettely

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, täyttääkö vakuutus tämän lain mukaiset edellytykset, Tapaturmavakuutuskeskus antaa asianosaisen hakemuksesta asiasta lausunnon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 14 §:n 1 momentti tulee voimaan kuitenkin vasta 1 päivänä tammikuuta 2017.

Ennen lain voimaantuloa alkaneisiin vakuutuskausiin ja sattuneisiin tapaturmiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Lain 3 a §:ää sovelletaan kuitenkin myös ennen lain voimaantuloa sattuneista tapaturmista maksettaviin korvauksiin.

2.

Laki

sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 4 §, sellaisena kuin se on laissa 882/2015, seuraavasti:

4 §

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen päivärahaan, jos hänellä on samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden johdosta oikeus saada maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista ansionmenetykskorvausta työtapaturman tai ammattitaudin perusteella taikka työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948), sotilastapaturmalain (1211/1990) tai jonkun muun lain nojalla sellaista korvausta, jonka suuruutta määrättäessä otetaan huomioon maatalousyrittäjätoiminnasta saadut ansiot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan päivärahaan, jossa työkyvyttömyys on alkanut lain voimaan tullessa tai sen jälkeen.

Mitä tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta korvauksesta, sovelletaan myös vastaavaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) nojalla myönnettyyn korvaukseen.

Helsingissä 21 päivänä tammikuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

1.

Laki

urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) 1 §, 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 ja 4 momentti, 8 §:n otsikko ja 1 momentti, 10 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti, 18 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti sekä 19 ja 25 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n otsikko ja 1 momentti laissa 1652/2015 ja 10 §:n 1 momentti laissa 483/2015, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a ja 16 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Vakuuttamisvelvollisuus

Jos urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa vuodessa tai vuotta lyhyemmässä pelikaudessa vähintään 9 600 euroa, urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutuksella tämän lain mukainen turva tässä laissa tarkoitetun tapaturman sekä vanhuuden varalta siihen asti, kun urheilija täyttää 43 vuotta. Vakuuttamisvelvollisuutta arvioitaessa otetaan huomioon kaikki samaa pelikautta tai vuotta koskevien sopimusten perusteella maksettavat palkat.

Ehdotus

1 §

Vakuuttamisvelvollisuus

Jos urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisestä veronalaista palkkaa *pelikaudessa* tai *muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana* vähintään 9 600 euroa, urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutuksella tämän lain mukainen turva tässä laissa tarkoitetun tapaturman sekä vanhuuden varalta siihen asti, kun urheilija täyttää *65 vuotta*. Vakuuttamisvelvollisuutta arvioitaessa otetaan huomioon kaikki *edellä mainittuun ajanjaksoon kohdistuvien sopimusten* perusteella maksettavat palkat.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Tapaturma

Tämän lain mukaan korvataan tapaturma, joka sattuu urheilijalle ennen kuin hän täyttää 43 vuotta lajille ominaisissa olosuhteissa:

- 1) peli- tai urheilusuorituksen yhteydessä;
- 2) ohjatussa, valvotussa tai harjoitteluohjelman mukaisessa harjoittelussa;
- 3) urheilijan ollessa siirtymässä asunnoltaan tai majoitustiloista kilpailu-, peli- tai harjoittelupaikalle tai sieltä takaisin;
- 4) peli-, kilpailu- tai harjoitusmatkoilla matkaohjelman mukaisessa toiminnassa;
- 5) hänen toimiessaan 1 §:ssä tarkoitetun urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön määräyksestä seuran tai yhteisön edustajana edustustilaisuudessa taikka matkalla tällaiseen tilaisuuteen tai sieltä takaisin.

2 §

Tapaturma

Tämän lain mukaan *urheilijalle* korvataan tapaturma, joka *hänelle* sattuu lajille ominaisissa olosuhteissa ennen kuin hän täyttää 65 vuotta:

- 1) peli- tai urheilusuorituksen yhteydessä;
- 2) ohjatussa, valvotussa tai harjoitteluohjelman mukaisessa harjoittelussa;
- 3) urheilijan ollessa siirtymässä asunnoltaan tai majoitustiloista kilpailu-, peli- tai harjoittelupaikalle tai sieltä takaisin;
- 4) peli-, kilpailu- tai harjoitusmatkoilla matkaohjelman mukaisessa toiminnassa;
- 5) hänen toimiessaan 1 §:ssä tarkoitetun urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön määräyksestä seuran tai yhteisön edustajana edustustilaisuudessa taikka matkalla tällaiseen tilaisuuteen tai sieltä takaisin.

3 a §

Korvausten ensisijaisuus ja suhde muihin etuuksiin

Urheilijan oikeus korvaukseen tai etuuteen muun lain perusteella ei vähennä hänelle tämän lain mukaan kuuluvaa korvausta, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Tämän lain mukainen korvaus otetaan huomioon muussa laissa säädettyä korvausta tai etuutta määrättäessä samalla tavoin kuin työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaiset korvaukset, jollei tässä laissa tai muussa laissa toisin säädetä.

Mitä 2 momentissa säädetään tämän lain mukaisen korvauksen ottamisesta huomioon, ei noudateta työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittuja lakeja sovellettaessa.

HE 152/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Tapaturmaeläke

Tapaturmaeläkettä maksetaan 1 momentin perusteella yhteensä viiden vuoden ajalta sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täytyttyä.

4 §

Tapaturmaeläke

Tapaturmaeläkettä maksetaan yhteensä viiden vuoden ajalta sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täytyttyä kuitenkin enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan. Jos sairausvakuutuslain mukainen sairauspäivärahan enimmäisaika on jäänyt täyttymättä, tapaturmaeläkettä maksetaan yhteensä viiden vuoden ajalta siitä, kun on kulunut vuosi tapaturman sattumisesta, kuitenkin enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan.

6 §

Tapaturmaeläke pysyvän työkyvyttömyyden ajalta

Urheilijalla on oikeus tapaturmaeläkkeeseen, jos hän on ennen 43 vuoden iän täyttämistä tullut tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden johdosta pysyvästi kykenemättömäksi jatkamaan 1 tai 15 §:ssä tarkoitettua urheilemista ja hänen kykynsä ansiotulojen hankkimiseen muulla työllä on pysyvästi heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla arvioituna suhteessa tämän lain mukaan pysyvän työkyvyttömyyden perusteena käytettävään vuosityöansioon.

Tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymisestä ja enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 65 vuotta.

6 §

Tapaturmaeläke pysyvän työkyvyttömyyden ajalta

Urheilijalla on oikeus tapaturmaeläkkeeseen, jos hän on ennen 65 vuoden ikää tullut tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden johdosta pysyvästi kykenemättömäksi jatkamaan 1 tai 15 §:ssä tarkoitettua urheilemista ja hänen kykynsä ansiotulojen hankkimiseen muulla työllä on pysyvästi heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla arvioituna suhteessa tämän lain mukaan pysyvän työkyvyttömyyden perusteena käytettävään vuosityöansioon.

Tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymisestä. Jos sairausvakuutuslain mukainen sairauspäivärahan enimmäisaika on jäänyt täyttymättä, tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan vuoden kuluttua tapaturman sattumisesta. Tapaturmaeläkettä maksetaan enintään siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeen alaikärajan.

HE 152/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Sairaanhoidon ja lääkinällisen kuntoutuksen korvaus

Sairaanhoidon korvaus

Tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden hoidon korvaamiseen sovelletaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 8 luvun säännöksiä lukuun ottamatta mainitun lain 48 ja 49 §:ää.

Tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden hoidon korvaamiseen sovelletaan työtapaturma- ja ammattitautilain 8 lukua lukuun ottamatta 48 ja 49 §:ää. Sairaanhoidon matkakulujen korvaamiseen sovelletaan mainitun lain 50 §:ää.

10 §

10 §

Perhe-eläke ja hautausapu

Perhe-eläke ja hautausapu

Perhe-eläkettä maksetaan tapaturman aiheuttaman urheilijan kuoleman johdosta enintään kymmenen vuoden ajan urheilijan kuolemasta. Perhe-eläkkeen perusteena käytetään 11 ja 15 §:ssä tarkoitettua vuosityöansiota. Jollei muualla tässä laissa toisin säädetä, perhe-eläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 99—108 §:ssä säädetään.

Perhe-eläkettä maksetaan tapaturman aiheuttaman urheilijan kuoleman johdosta enintään kymmenen vuoden ajan urheilijan kuolemasta, *kuitenkin enintään siihen saakka, kunnes urheilija olisi täyttänyt 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua vanhuuseläkkeen alaikärajan*. Perhe-eläkkeen perusteena käytetään 11 ja 15 §:ssä tarkoitettua vuosityöansiota. Jollei muualla tässä laissa toisin säädetä, perhe-eläkkeeseen sovelletaan muutoin työtapaturma- ja ammattitautilain 99—108 §:ää.

14 §

14 §

Vanhuudenturva

Vanhuudenturva

Vanhuudenturva käsittää vanhuuseläkkeen, jota maksetaan siitä päivästä alkaen, jolloin urheilija täyttää 65 vuotta. Vanhuudenturva järjestetään vakuutuksella, jonka voi myöntää vakuutusyhtiö, jolla on vakuutusyhtiölain (521/2008) ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) mukaan oikeus myöntää Suomessa vakuutusluokista annetun lain (526/2008) 13 §:ssä tarkoitettua henkivakuutusluokan 1 mukaisia vakuutuksia. Vakuutusta varten vakuuttamisvelvollisen on suoritettava vakuutusmaksuna 4,5 prosenttia tämän lain 1 §:ssä tarkoitettusta palkasta tai 15 §:ssä tarkoitettusta tulosta.

Vanhuudenturva käsittää vanhuuseläkkeen, jota maksetaan siitä päivästä, jolloin urheilija täyttää *työntekijän eläkelain 11 §:ssä hänen ikäluokalleen säädetyn vanhuuseläkkeen alaikärajan*. Ennen vuotta 1965 syntyneelle urheilijalle vanhuuseläkettä maksetaan *kuitenkin siitä päivästä, jolloin urheilija täyttää 65 vuotta*. Vanhuudenturva järjestetään vakuutuksella, jonka voi myöntää vakuutusyhtiö, jolla on vakuutusyhtiölain (521/2008) ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) mukaan oikeus myöntää Suomessa vakuutusluokista annetun lain (526/2008) 13 §:ssä tarkoitettua henkivakuutusluokan 1 mukaisia vakuutuksia. Vakuutusta varten vakuuttamisvelvollisen on suoritettava va-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kuutusmaksuna 4,5 prosenttia tämän lain 1 §:ssä tarkoitettusta palkasta tai 15 §:ssä tarkoitettusta tulosta.

15 §

15 §

*Vapaaehtoinen vakuuttaminen**Vapaaehtoinen vakuuttaminen*

Jos urheilija, jolla ei ole 1 §:ssä tarkoitettua sopimusta, saa pääasiallisesti Suomessa harjoittamastaan urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 9 600 euroa, hänellä on oikeus saada itselleen tässä laissa tarkoitettu turva tapaturman ja vanhuuden varalta. Tällaisesta vakuutuksesta maksettavan tapaturmaeläkkeen perusteena käytetään vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön välillä sovittavaa vuosityöansiota, jonka tulee vastata urheilijan urheilemisesta jatkuvasti saamaa veronalaista tuloa. Huomioon otettava vuosityöansio voi olla enintään 11 §:n 1 momentissa säädetyn suuruinen. Pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavan tapaturmaeläkkeen perusteena käytetään kuitenkin 11 §:n 2 momentissa säädettyä vuosityöansiota.

Jos urheilija, jolla ei ole 1 §:ssä tarkoitettua sopimusta, saa pääasiallisesti Suomessa harjoittamastaan urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 9 600 euroa, hänellä on oikeus saada itselleen tässä laissa tarkoitettu turva tapaturman ja vanhuuden varalta *siihen asti kunnes täyttää 65 vuotta*. Tällaisesta vakuutuksesta maksettavan tapaturmaeläkkeen perusteena käytetään vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön välillä sovittavaa vuosityöansiota, jonka tulee vastata urheilijan urheilemisesta jatkuvasti saamaa veronalaista tuloa. Huomioon otettava vuosityöansio voi olla enintään 11 §:n 1 momentissa säädetyn suuruinen. Pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavan tapaturmaeläkkeen perusteena käytetään kuitenkin 11 §:n 2 momentissa säädettyä vuosityöansiota.

16 a §

Vakuutusyhtiön velvollisuus ilmoittaa vakuutuksen tarjoamisen lopettamisesta

Vakuutusyhtiön on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle viimeistään 31 päivänä joulukuuta, jos se aikoo rajoittaa tämän lain mukaisen vakuutuksen tarjoamista tai lopettaa sen tarjoamisen kokonaan seuraavan kalenterivuoden joulukuun 31 päivän jälkeen.

18 §

18 §

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja vakuutuslaitoksen tehtävät

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutuslaitoksen tehtävät

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto huolehtii vakuuttamisen seurannasta ja yleisestä val-

Tapaturmavakuutuskeskus huolehtii vakuuttamisen seurannasta ja yleisestä valvon-

Voimassa oleva laki

vonnasta sekä pitää rekisteriä tämän lain mukaan vakuutetuista urheilijoista ja vakuutus-
senottajista. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto antaa vuosittain maaliskuun loppuun mennessä sosiaali- ja terveysministeriölle kertomuksen tämän lain mukaisen vakuutusturvan toteutumisesta. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto hoitaa myös muut tämän lain mukaan sille kuuluvat tehtävät.

Vakuutuslaitoksen on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle 1 momentin mukaisten tehtävien hoitamista varten välttämättömät tiedot tämän lain mukaisista vakuutuksista ja vahingoista. Vakuutuslaitoksen on myös annettava kerran vuodessa ja muulloinkin tarvittaessa urheilijalle selvitys tämän vakuutusturvasta. Vakuutuslaitoksen on viipymättä ilmoitettava urheilijalle sellaisesta vakuutusmaksun laiminlyönnistä, joka estää tämän lain mukaisen turvan jatkumisen.

Ehdotus

nasta sekä pitää rekisteriä tämän lain mukaan vakuutetuista urheilijoista ja vakuutus-
senottajista. *Tapaturmavakuutuskeskus* antaa vuosittain maaliskuun loppuun mennessä sosiaali- ja terveysministeriölle kertomuksen tämän lain mukaisen vakuutusturvan toteutumisesta. *Tapaturmavakuutuskeskus* hoitaa myös muut tämän lain mukaan sille kuuluvat tehtävät.

Vakuutuslaitoksen on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä *Tapaturmavakuutuskeskukselle* 1 momentin mukaisien tehtävien hoitamista varten välttämättömät tiedot tämän lain mukaisista vakuutuksista ja vahingoista. Vakuutuslaitoksen on myös annettava kerran vuodessa ja muulloinkin tarvittaessa urheilijalle selvitys tämän vakuutusturvasta. Vakuutuslaitoksen on viipymättä ilmoitettava urheilijalle sellaisesta vakuutusmaksun laiminlyönnistä, joka estää tämän lain mukaisen turvan jatkumisen.

19 §

Urheilun lajiliiton ja urheiluseuran vastuu

Urheilun lajiliiton tai muun kilpailutoiminnasta vastaavan yhteisön on huolehdittava, että sen piirissä harjoitettavaan kilpailutoimintaan osallistuvat urheiluseurat ja muut urheilutoimintaa harjoittavat yhteisöt järjestävät tämän lain mukaisen vakuutusturvan. Tätä varten lajiliitolla tai muulla kilpailutoiminnasta vastaavalla yhteisöllä on oikeus saada Tapaturmavakuutuslaitosten liiton pitämästä rekisteristä tieto niistä sen toiminnan piiriin kuuluvista urheilijoista, jotka on vakuutettu tämän lain mukaan.

Urheiluseuran ja muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on ilmoitettava sitä edustaneiden tämän lain piiriin kuuluvien urheilijoiden lukumäärä vuosittain asianomaiselle lajiliitolle. Lajiliiton on toimitettava nämä tiedot Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle 1 momentin mukaista tarkoitusta varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

19 §

Urheilun lajiliiton ja urheiluseuran vastuu

Urheilun lajiliiton tai muun kilpailutoiminnasta vastaavan yhteisön on huolehdittava, että sen piirissä harjoitettavaan kilpailutoimintaan osallistuvat urheiluseurat ja muut urheilutoimintaa harjoittavat yhteisöt järjestävät tämän lain mukaisen vakuutusturvan. Tätä varten lajiliitolla tai muulla kilpailutoiminnasta vastaavalla yhteisöllä on oikeus saada *Tapaturmavakuutuskeskuksen* pitämästä rekisteristä tieto niistä sen toiminnan piiriin kuuluvista urheilijoista, jotka on vakuutettu tämän lain mukaan.

Urheiluseuran ja muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on ilmoitettava sitä edustaneiden tämän lain piiriin kuuluvien urheilijoiden lukumäärä vuosittain asianomaiselle lajiliitolle. Lajiliiton on toimitettava nämä tiedot *Tapaturmavakuutuskeskukselle* 1 momentin mukaista tarkoitusta varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

HE 152/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

Lausuntomenettely

Lausuntomenettely

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, täyttääkö vakuutus tämän lain mukaiset edellytykset, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto antaa asianosaisen hakemuksesta asiasta lausunnon.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, täyttääkö vakuutus tämän lain mukaiset edellytykset, Tapaturmavakuutuskeskus antaa asianosaisen hakemuksesta asiasta lausunnon.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Lain 14 §:n 1 momentti tulee voimaan kuitenkin vasta 1 päivänä tammikuuta 2017.

Ennen lain voimaantuloa alkaneisiin vakuutuskausiin ja sattuneisiin tapaturmiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Lain 3 a §:ää sovelletaan kuitenkin myös ennen lain voimaantuloa sattuneista tapaturmista maksettaviin korvauksiin.

2.

Laki

sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 4 §, sellaisena kuin se on laissa 882/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen päivärahaan, jos hänellä on saman työkyvyttömyyden johdosta oikeus saada maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015), työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948), sotilastapaturmalain (1211/1990) tai jonkun muun lain nojalla sellaista korvausta, jonka suuruutta määrättäessä otetaan huomioon maatalousyrittäjätoiminnasta saadut ansiot.

Ehdotus

4 §

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen päivärahaan, jos hänellä on *samalta ajalta ja* saman työkyvyttömyyden johdosta oikeus saada *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista ansionmenetyskorvausta työtapaturman tai ammattitaudin perusteella taikka* työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948), sotilastapaturmalain (1211/1990) tai jonkun muun lain nojalla sellaista korvausta, jonka suuruutta määrättäessä otetaan huomioon maatalousyrittäjätoiminnasta saadut ansiot.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

Tätä lakia sovelletaan päivärahaan, jossa työkyvyttömyys on alkanut lain voimaan tullessa tai sen jälkeen.

Mitä tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta korvauksesta, sovelletaan myös vastaavaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) nojalla myönnettyyn korvaukseen.